

Citation Analysis of Graduate Theses on Teaching of Turkish as a Foreign Language (1988-2019)

İzzet ŞEREF^{a*} (ORCID ID - 0000-0002-2379-1373)

Beytullah KARAGÖZ^b (ORCID ID - 0000-0003-2966-8226)

^aTokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Education, Tokat/Türkiye

^bTokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Education, Tokat/Türkiye

Article Info

DOI: 10.14812/cufej.740826

Article history:

Received 21.05.20

Revised 06.10.20

Accepted 22.10.20

Keywords:

Teaching of Turkish as a foreign language,

Graduate theses,

Bibliometrics,

Citation analysis.

Abstract

This study analyzes the citations of graduate theses on teaching Turkish as a foreign language. In this context, a total of 267 theses between 1988 and 2019 on teaching Turkish as a foreign language were examined. In these theses, a total of 22.763 citations were checked, and the features of the specified literature were reviewed and compared. The study was carried out following the descriptive model, one of the quantitative research designs. The data of the study were analyzed by bibliometric techniques and correlation tests. According to the findings, 2018 is the year the most theses were written. On average, master theses are 167 pages, and doctoral theses are 344 pages. On average, 72 resources were cited in master theses, and 134 resources were cited in doctoral theses. The most theses were supervised by Abdurrahman Guzel and Veli Dogan Gunay, and the master theses were mostly supervised by associate professors while the doctoral theses were supervised by professors. *Dil Dergisi* and *Turkish Studies* are the most cited scientific journals. In the examined theses, it is seen that Turkish publications are cited mostly. Focusing on this issue, it is suggested that citation analysis be conducted on refereed papers.

Yabancılara Türkçe Öğretimi Lisansüstü Tezlerinin Atıf Analizi (1988-2019)

Makale Bilgisi

DOI: 10.14812/cufej.740826

Makale Geçmişi:

Geliş 21.05.20

Düzeltilme 06.10.20

Kabul 22.10.20

Anahtar Kelimeler:

Yabancılara Türkçe öğretimi,

Lisansüstü tez,

Bibliyometri,

Atıf analizi.

Öz

Bu çalışmada Türkiye’de Yabancılara Türkçe öğretimi alanında gerçekleştirilen yüksek lisans ve doktora tezlerinin atıf analizi yapılmıştır. Bu kapsamda 1988-2019 yılları arasında Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılan toplam 267 lisansüstü tez analiz edilmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimi tezlerinde toplam 22.763 atıf incelenmiş ve belirtilen literatürün özellikleri gözden geçirilmiş ve karşılaştırılmıştır. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden betimsel model kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler, bibliyometrik analiz tekniği ve korelasyon testleri ile çözümlenmiştir. Bulgulara göre en çok tez 2018 yılında üretilmiştir. Yüksek lisans tezleri ortalama 167, doktora tezleri ortalama 344 sayfadır. Yüksek lisans tezlerinde ortalama 72, doktora tezlerinde ortalama 134 atıf yapılmıştır. Tezlerde en çok Abdurrahman Güzel ve Veli Doğan Günay’ın danışmanlık yaptığı; yüksek lisans tezlerinin daha çok Doç. Dr. unvanlı; doktora tezlerinin ise Prof. Dr. unvanlı araştırmacılar tarafından yönetildiği belirlenmiştir. *Dil Dergisi* ve *Turkish Studies* en sık atıf yapılan bilimsel dergilerdir. İncelenen tezlerde ağırlıklı olarak Türkçe yayınlara atıf yapıldığı saptanmıştır. Bu konuya odaklanarak, hakemli makaleler üzerine atıf analizi çalışmalarının yapılması önerilmiştir.

* Author: izzet.seref@gop.edu.tr

Introduction

Foreign language is one of the main channels for communication between societies. The importance of this channel has been better understood in the last century when people are more interested in nations outside of their own culture and civilization areas, and rapid changes have been experienced. So, the need to learn a foreign language has arisen for the individual who wants to have a universal identity. Likewise, countries or societies have wanted to introduce and teach their languages to other nations as a foreign language to influence other cultures in the world and thus to exist.

Having established relationships with different nations in every period of history, Turks have worked to teach Turkish to those societies, and in the same way, they have learned the languages of the societies they communicate with. Therefore, teaching Turkish as a foreign language has a deep-rooted historical background (Bayraktar, 2003; Erdem, 2009; Gocer & Mogul, 2011; Gocer, Tabak & Coskun, 2012). However, in different studies, it is stated that scientific studies related to this field date back to recent periods (Barin, 2003; Kahrman, Dagtas, Capoglu, & Atesal, 2013; Buyukikiz, 2014; Seref & Cin Seker, 2017). In addition to the researchers who claim that the current studies are not sufficient for the reasons such as "not aimed at determining a standard grammatical structure of Turkish language" (Ungan, 2006, p. 223), the place, importance, and power of Turkish among other languages are not fully emphasized (İşcan, 2012); there are also studies stating that the scientific accumulation in the field of teaching Turkish as a foreign language has reached a significant level (Candas Karababa, 2009; Erdem, Gun, Sengul & Ozkan, 2015; Ciftci & Demirci, 2018).

The development of an academic discipline can be achieved with scientific outputs produced by researchers. These outputs can be based on developing a theory that can be used in the field, or they can be planned experimentally, where the results are observed by applying the theories. Besides, the research in which the studies are compiled and the general characteristics of these studies are determined with some descriptive parameters may be needed. This kind of research can be carried out by forming a publishing pool in the field. According to Ciftci and Coskun (2017), there are a total of 1073 studies in the field of teaching Turkish to foreigners as of 2017, including 365 books, 203 papers, 270 articles, and 235 graduate theses. This determination reveals the fact that a considerable amount of intellectual collection has been formed in the field of teaching Turkish to foreigners, considering the studies conducted after 2017. Accordingly, it is possible to mention a considerable amount of literature on teaching Turkish to foreigners. When the literature is reviewed, it is seen that the bibliography essays of the studies (Demircan, 1975; Erdem, 2009; Gocer & Mogul, 2011; Gocer et al., 2012; Kahrman et al., 2013; Buyukikiz, 2014; Gocer, Caylı & Çavuş, 2016; Ciftci & Coşkun, 2017; Ciftci & Demirci, 2018) are designed in the form of meta-analysis (Celebi, Ergul, Usta & Mutlu, 2019) and content analysis (Erdem et al, 2018; Kucuk & Kaya, 2018) based on keywords to determine research trends for descriptive purposes.

On the other hand, current studies examining the literature on teaching Turkish to foreigners do not provide enough functional data to researchers to provide an in-depth view and discussion environment about the field. However, to define a scientific discipline, it is necessary to discover the channels of knowledge that feed it, because "a scientific study is not alone; it is embedded in the relevant literature" (Ziman, 1968, p. 58). Therefore, analysis techniques that can reveal the basic dynamics of the study areas are needed. One of these analysis techniques is citation analysis. To define citation analysis, it is first necessary to explain what the citation is. A citation is a cognitive link a text establishes with any text (Leydesdorff & Amsterdamska, 1990, p. 306) or a statement a document receives from another (Osareh, 1996, p. 152). Citation analysis is defined as "the field of bibliometry that examines the relationship between part or all of the cited document and some or all of the cited document" (Smith, 1981, p. 83). At the same time, analysis of citation data makes it possible to identify features of the literature cited and possibly used by researchers in the field (Garfield, 1972; Kostoff, 1998); MacRoberts & MacRoberts, 1996; Mishra, Gawde, & Solanki, 2014; Noyons, Moed, & Luwel, 1999.). In other words, citation analysis "involves the creation and application of a set of indicators related to the impact or quality of scientific studies from citation data, that is, from the data related to the references cited in the footnotes or

bibliographies of scientific research publications" (Moed, 2009, p.13). Thus, with the citation analysis technique, it is a common acknowledgment that the most cited scientific publications in a particular field and in a certain time respond to the need for information as the most useful or important resources and are also the most relevant studies (Almeida, 1996; Hoffmann & Doucette, 2012; Kuruppu & Moore, 2008; Nicolaisen, 2007; Osareh, 1996).

Graduate thesis studies have an important place in the scientific communication process. Graduate theses are the engine of scientific progress in academic fields as they offer new syntheses. In this respect, they are the most useful type of science (Suber, 2012). Also, doctoral dissertations reveal updated information, tested propositions, and revised ideas that expand the boundaries of scientific fields. In this respect, graduate theses completed in the field of teaching Turkish to foreigners in different universities in Turkey have contributed to the scientific development qualitatively and quantitatively in terms of creating research memory and literature.

This study examines the graduate theses on teaching Turkish to foreigners in Turkey and their citations in bibliographies in terms of their bibliometric properties. The theses were first sorted according to bibliometric scales such as distribution by year and type, number of pages and citations, advisor, advisor's title, cited source type, the number of citations to foreign journals, then the most frequently cited journals, books, and authors in theses were determined. This approach is an effective method that nourishes theses scientifically and enables the discovery of studies and researchers who act as the main source because citation analysis is a type of bibliometric analysis that enables the sources that have a wide impact on the literature in the fields of science (Butler & Visser, 2006; Dubin, Häfner, & Arndt, 1993; Gooden, 2001; Karagöz & Şeref, 2020; Landes, Lessig & Solimine, 1998; McKercher, 2008; Phelan, 1999). Besides, the analysis of the citations in the bibliographies gives an idea about the use of information by researchers in different fields (Al & Doğan, 2012). The data of the citation analysis studies are extremely important for researchers in the field, experts, and readers interested in the subject. Based on these data, research strategies can be determined and possible gaps in the field can be foreseen. In the light of these analyzes, the intellectual background of the field can be revealed, the main sources supporting the basic information need in the field can be determined, and an academic library for young researchers can be prepared (Banateppanvar, Biradar, & Kannappanavar, 2013; Buttlar, 1999; Kaczor, 2014; Larivière, Sugimoto, & Cronin, 2012).

Some studies examine the field of teaching Turkish to foreigners in the context of graduate theses (Buyukikiz, 2014; Celebi et al., 2019). These studies are mainly structured on the content analysis of theses. In these articles, the theses on teaching Turkish to foreigners are discussed according to the descriptive criteria such as the university, thesis type, year, subject, and method. Related studies can be regarded as important in terms of presenting ideas for the intellectual background on issues such as the completion years of theses, the institutions that are effective in the production of theses, and the methods used in theses. However, current studies do not have a holistic view in terms of macro modeling in the subject area. At the same time, it does not provide enough functional data to researchers to provide an in-depth view and discussion environment about the field. In a study in which the citation analysis of master's theses in the relevant literature was performed, suggestions were made that the factors affecting the academic characteristics of graduate theses should be examined to present an in-depth picture (Jalilifar, 2012). In this direction, it can be stated that this study is the first citation analysis research to be done on the thesis of teaching Turkish to foreigners. Unlike previous studies, it is anticipated that approaching theses on teaching Turkish to foreigners with a more comprehensive perspective by adhering to the citation analysis method will contribute to the research framework of the field. This approach has the potential to provide the experts in the subject, young researchers, and curious readers with a longitudinal framework of the knowledge produced in the field of teaching Turkish to foreigners in Turkey. In this respect, it is thought that the current study will present a detailed scientific reading list regarding effective researchers, journals, book/book chapters, and types of resources in the field.

At this point, it will be useful to review similar studies in other disciplines. Sylvia and Lesher (1995) examined the reference lists of graduate theses in the related field to determine which journals the psychology graduate students need more. Kushkowsky, Parsons, and Wiese (2003) evaluated a total of 629 master's and doctoral theses prepared in a university between 1973-1992 in terms of citation characteristics. Eckel (2009) investigated the differences between master's and doctoral dissertations in engineering and applied sciences in terms of citation attitudes. Feyereisen and Spoiden (2009) focused on identifying periodicals cited in graduate theses in psychology and educational sciences. Gao, Yu, and Luo (2009) analyzed the citations of doctoral dissertations at Wuhan University. Sherriff (2010) aimed to reveal the citation tendencies of master theses in the history department of a university. Feng (2011) examined 42 doctoral theses in physics between 2003-2009 using bibliometric scales such as the number of citations, type of citations, language distribution of citations, and the cited foreign journals. Jalilifar and Dabbi (2012) analyzed the citations in the introductory parts of master's theses in applied linguistics. These studies are guiding in determining the sources that form the mental basis of the theses examined, bringing them to the attention of field experts, and preparing a core resource collection for the relevant scientific field. Also, determination of reference sources in related disciplines can provide important clues about the management of the information network and resources that have expanded recently. Therefore, this study, which examines the theses in the field of teaching Turkish to foreigners with the citation analysis technique, is considered important because it is planned with an up-to-date approach and aims to determine the intellectual structure, which is the backbone of the theses, and the focus work and source researchers in the field because the determination of pioneering scientists in the literature and the scientific sources that guide the literature is a guide for other researchers in the field (Bornmann & Daniel, 2008; Borgman & Furner, 2002; Kayongo & Helm, 2012; Nerur, Rasheed & Natarajan, 2008; Liñán and Fayolle, 2015; Marr & Schiuma, 2003; Waltman, 2016). In this way, it is thought that the study will guide researchers in the field in the thesis preparation and writing process, have a positive effect on the management and planning of the information collected in the field and contribute to the development of scientific communication in the field. In this context, the study seeks answers to the question "What are the characteristics of the citations in theses on teaching Turkish to foreigners?"

Method

Research Model

The study is designed according to the quantitative descriptive model. In studies where descriptive design is preferred, questions such as what is the situation?, where are we?, what do we want to do?, where and which direction should we go?, how do we go there?, are asked, and then answered based on the data that is thought to be within the current time section (Kaptan, 1995, p.59). This study examines the literature referring to the evaluation of the characteristics of graduate theses defended at universities for teaching Turkish to foreigners in Turkey between 1988 and 2019.

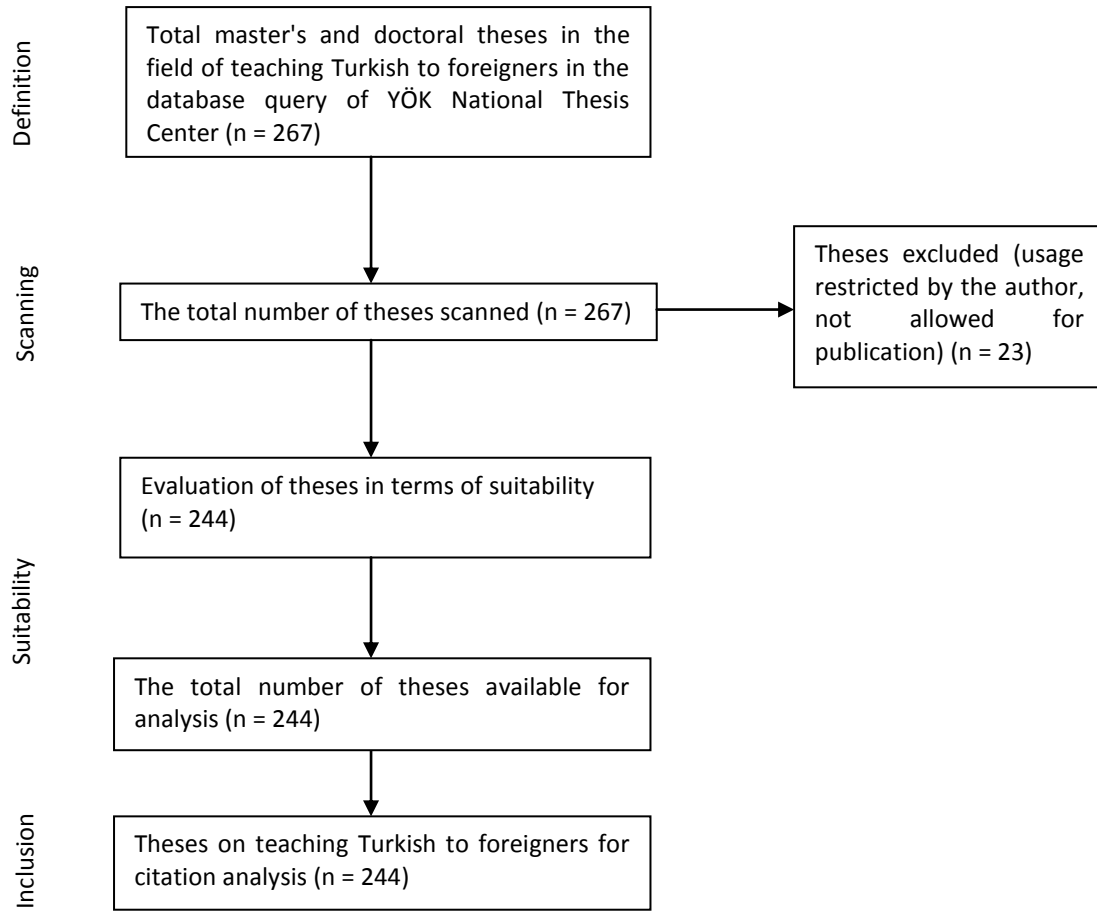
Data Collection and Analysis

The study is based on analytical strategies previously adopted in national and international studies where citation analysis of graduate theses in different fields of science was done (Al & Tonta, 2004; Becker & Chiware, 2015; Canata et al., 2017; Eckel, 2009; Edwards, 1999; Gooden, 2001; Kayongo & Helm, 2012; Kumar & Dora, 2011; Kushkowsky et al., 2003; Vallmitjana & Sabaté, 2008; Zong et al., 2013). In this direction, the theses considered within the scope of the study were examined by taking into account the bibliometric scales used in the mentioned studies. In this respect, it is envisaged that the citation analysis studies carried out systematically in other scientific disciplines will be introduced to the teaching of Turkish to foreigners and similar fields of study as an up-to-date study method.

To define the conceptual framework in the study, two independent field experts (U1 and U2) determined the key terms that constitute the conceptual framework by conducting a review of the theoretical, experimental, and literature review studies on the field of teaching Turkish to foreigners. In this context, the query terms determined for the research are as follows: "Teaching Turkish to

foreigners”, “Teaching Turkish as a foreign language”, “Teaching of Turkish as a foreign language”, “bilingualism”, “Teaching of Turkish as a second language”, “Turkish children abroad”, “Those who learn Turkish as a foreign language”, “Teaching of Turkish to foreigners”.

In the study, PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis) guidelines were followed to define the data collection and analysis process (Moher, Liberati, Tetzlaff, Altman, & PRISMA Group, 2009). PRISMA systematically describes the steps to be followed in reviewing and defining documents in the research process (Figure 1). The study aims to analyze the graduate theses on teaching Turkish to foreigners in terms of their citations. The working steps determined in this context are as follows:

Figure 1. PRISMA Flow Diagram Detailing the Steps of Defining and Examining of Theses

The graduate theses examined were determined using the main data source (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) of the Council of Higher Education National Thesis Center. In this context, a total of 267 graduate theses on teaching Turkish to foreigners were accessed by entering the keywords determined in line with the opinions of the researchers and field experts in the "Advanced Search" tab of the National Thesis Center. All of the theses between 1988 and 2019 were included in the study. All theses that include descriptive information about the thesis tag and open access are included in the study. Descriptive information of theses that are restricted to full-text access has been evaluated.

The graduate theses that make up the data set were entered manually in the Microsoft Excel program and checked. After the control process, 244 records were prepared for the study. The study is

divided into two levels. The data collected for the master's level were analyzed in a section, and the data for the doctoral level were analyzed in another section. Then, the data of both levels were quantitatively evaluated through statistical tables.

Journal indexes WoS: SSCI (Social Science Citation Index) and A&HCI (Arts and Humanities Citation Index) are gathered under ULAKBİM TR Index and ERIC (Education Resources Information Center), and journals that are included in other indexes or not included in any indexes are collected under the heading "Other". While determining the impact factors, the current impact factor value of the journal at (<https://apps.webofknowledge.com/>) is considered.

The data of the study were analyzed using the SPSS 22.0 package program (IBM Corp., Armonk, NY, USA). In analyzing the data, the statistical analysis belonging to different variables was done using correlations, where appropriate. For statistical significance, $p < .05$ value was taken as a criterion.

Publish or Perish 7 (PoP) open-source software was used for the most cited book/book chapter and the number of citations of the authors in master and doctoral dissertations on teaching Turkish to foreigners. PoP is a software program that captures and analyzes academic citations. It uses the Google Scholar data source to get raw citations, then analyzes them and provides a broad citation metric in a user-friendly manner (Harzing & Van der Wal, 2008). The books published in the field of teaching Turkish to foreigners and the publications of scientists researching this field are mainly open access. Therefore, PoP software was used in the study thanks to its accessibility and it presents more valid results (Harzing & Alakangas, 2016).

In this study, within TR Index 2020 rules, all the rules in the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" were complied with and none of the "Actions Against Scientific Research and Publication Ethics" in the second part of the directive was not carried out, and this is documented with the decision numbered 06.04 taken at the 06th session of Tokat Gaziosmanpaşa University Social and Humanities Ethics Committee on 06.05.2020.

Findings

In this part, there are findings such as the distribution of theses by year and type, their number of pages and citations, supervisors who have advised the most theses, their titles, cited references, number of the cited foreign journals, 20 most cited journals, book/book chapters and authors in master's theses, 20 most cited journals, book/book chapters and authors in doctoral theses. Table 1 presents the distribution of theses for years and types.

Table 1.

Distribution by Year and Type

Years	Master's	Doctorate	Total
1988	1	0	1
1995	3	0	3
1996	0	1	1
1999	1	1	2
2002	1	0	1
2003	1	0	1
2004	0	1	1
2005	2	1	3
2006	4	0	4
2007	3	1	4
2008	4	0	4
2009	3	0	3
2010	7	1	8
2011	10	4	14
2012	9	1	10

2013	11	1	12
2014	8	4	12
2015	21	5	26
2016	18	5	23
2017	19	6	25
2018	46	14	60
2019	39	10	49
Total	211	56	267

When the table is examined, it is seen that a total of 267 graduate theses have been completed on teaching Turkish to foreigners as of the date of Access (Master's n=211; Ph.D. n=56). It is seen that the most theses were written in 2018 [(Master=46)+(PhD=14)=60], and the least theses were written in 1988, 1996, 2002, 2003, 2004 (n=1). Table 2 presents the data regarding the page and citation numbers of the theses.

Table 2.

Distribution of Pages and Citations

Type of Theses	Number of theses	Number of Pages		Number of Citations	
		n	Average	n	Average
Master's	211	35304	167	15244	72
PhD	56	19828	344	7519	134
Total	267	55132	256	22763	85

Considering the table, the total number of pages of master's theses is 35304 and their average is 167. Also, the total number of citations in theses is 15244 and the number of citations per thesis is 72. The total number of pages of doctoral theses is 19828, and their average is 344. There are a total of 7519 references in the bibliography of doctoral dissertations. The number of citations per thesis is 134. These data show that the average number of pages of doctoral dissertations is more than twice the average number of pages of master theses, and close to twice the average number of citations. Table 3 presents the findings of the advisors who have supervised 4 or more theses on teaching Turkish to foreigners.

Table 3.

Thesis Supervisors

Supervisor	Master's	PhD	Total
Abdurrahman Güzel	7	3	10
Veli Doğan Günay	10	-	10
Nilüfer Tapan	6	1	7
Fatma Açık	5	1	6
Tülin Polat	5	-	5
Nurettin Demir	1	4	5
Alpaslan Okur	4	1	5
Nazmiye Topçu Tecelli	4	1	5
Yıldız Kocasavaş	4	1	5
Fatih Kana	3	1	4
Talat Fatih Uluç	4	-	4
Adem İşcan	4	-	4
Halit Karatay	4	-	4

Note: Names of researchers are provided in different national and international studies in the literature (Al & Tonta, 2004; Al & Doğan, 2012; Canata et al., 2017; Serefoglu Henkoglu, Mizanalı & Barutcu, 2019; Lefaire et al., 2010; Walters & Wilder, 2015)

Abdurrahman Guzel (n=10) and Veli Dogan Gunay (n=10) are the researchers who have supervised the most thesis. 7 of the theses supervised by Guzel are master's theses and 3 are at doctoral theses. All of the theses that Gunay has supervised are master's theses. These researchers are followed by Nilüfer Tapan (n=7), Fatma Açık (n=6), Tülin Polat (n=6), Nurettin Demir (n=5), Alpaslan Okur (n=5), Nazmiye Topçu Tecelli (n=5), and Yıldız Kocasavaş (n=5) respectively. Table 4 shows the title distribution of the supervisors.

Table 4.
Title Distribution of the Supervisors.

Master's			PhD		
Title	n	%	Title	n	%
Assoc. prof.	79	37,44	Prof. Dr.	37	62,71
Assist. Prof	70	33,17	Assoc. prof.	15	25,42
Prof. Dr.	61	28,9	Assist. Prof	7	11,86
Instructor	1	,47			

Considering the table, it is seen that %37,44 of master's theses were supervised by Assoc. Professors, %33,17 were supervised by Assist. Professors, %28,9 were supervised by Professors, and %0,47 were supervised by instructors. Accordingly, it can be stated that most of the master's theses were supervised by Assoc. Professors. It is also seen that %62,71 of doctoral theses were supervised by Professors, %25,42 were supervised by Assoc. Professors and %11,86 were supervised by Assist. Professors. These data show that doctoral dissertations are mostly supervised by Professors. In the following part of the study, findings regarding the distribution of the cited sources according to the thesis type are presented (Table 5).

Table 5.
Citation Distribution by Resource Type

Type of Cited Publication	Master's		PhD		Total	
	n	%	n	%	n	%
Journal	2750	18,03	1694	22,52	4416	19,39
Book	8418	55,22	3642	48,43	12088	53,1
E-publication	1806	11,84	877	11,66	2683	11,78
Thesis	1472	9,65	917	12,19	2389	10,49
Other	798	5,23	389	5,17	1187	5,21
Total	15244	100	7519	100	22763	100

According to the Table 5, it is seen that the most references are to books (n=8418) and other resources (n=798) in master theses. Similarly, books are the most cited resources in doctoral theses, and other resources are the least cited ones. These resource types are followed by journals (article) in both thesis types. It is possible to state that in doctoral dissertations, unlike master theses, journal (article) and thesis are used more. Also, books have been used more in doctoral theses than in master's theses. In Table 6, the number of citations to foreign journals is presented regarding journal (article) citations.

Table 6.
Distribution of Citations to Foreign Journals

Group	Master's				Group	PhD			
	Number of Journals		Number of Citations			Number of Journals		Number of Citations	
	n	%	n	%		n	%	n	%
1. Group	10	3,5	587	55,4	1. Group	10	3,8	240	32,7
2. Group	274	96,5	472	44,6	2. Group	251	96,2	492	67,3
Total	284	100	1059	100	Total	261	100	732	100

Examining Table 6, it is seen that frequently 10 foreign journals (articles) are cited (n=587) in master's theses. Apart from these, there is a total of 472 references to 274 foreign journals (articles). While there are 240 citations to 10 foreign journals (articles) in doctoral theses, it is seen that there are 492 citations to 251 journals in the second group. These data reveal that 10 foreign journals direct the field in both types of thesis. It is also possible to state that 1691 (61.4%) journal citations in master's theses and 962 (56.7%) in doctoral theses are to Turkish journals (Table 5, Table 6). Table 7 presents the most cited 20 journals and citation numbers in doctoral theses.

Table 7.

Top 20 Journals Most Frequently Cited in Doctoral Theses

Row Number	Journal	Journal Index	Number of Citations	TR Index Citation Average	Impact Factor
1.	<i>Language Journal</i>	TR Index	96	1,37	-
2.	<i>Turkish Studies</i>	TR Index	89	0,92	-
3.	<i>TESOL Quarterly</i>	SSCI*	36	-	2,718
4.	<i>Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences</i>	TR Index	31	3,18	-
5.	<i>Turkish Language Journal</i>	-	31	-	-
6.	<i>ELT Journal</i>	SSCI	30	-	1,351
7.	<i>Journal of Turkology Research</i>	TR Index	25	1,07	-
8.	<i>Applied Linguistics</i>	SSCI	25	-	3,041
9.	<i>International Journal of Turkish Literature Culture Education</i>	TR Index	21	0,52	-
10.	<i>Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences</i>	TR Index	19	4,69	-
11.	<i>Journal of National Education</i>	TR Index	19	1,84	-
12.	<i>Journal of Mother Tongue Education</i>	TR Index	18	0,72	-
13.	<i>System</i>	SSCI	18	-	1,930
14.	<i>Bilig</i>	SSCI	17	-	0,132
15.	<i>The Modern Language Journal</i>	SSCI	17	-	3,762
16.	<i>Hacettepe University Journal of Faculty of Letters</i>	TR Index	16	0,99	-
17.	<i>The Journal of International Social Research</i>	Other	14	-	-
18.	<i>journal of Erciyes University Institute of Social Sciences</i>	Other	12	-	-
19.	<i>International Journal of Language Academy</i>	Other	12	-	-
20.	<i>Journal of Language and Linguistic Studies</i>	TR Index, ERIC**	12	0,22	-

*SSCI: Social Science Citation Index

**ERIC: Education Resources Information Center

According to Table 7, the most frequently cited journal in doctoral theses is *Dil Dergisi (Language Journal)* (n=96). The journal is an international refereed publication of Ankara University Turkish and Foreign Language Application and Research Center. The journal, which started its publication life in 1988, is in the ULAKBİM TR Index citation index. This journal is followed by *Turkish Studies* (n=89), *TESOL Quarterly* (n = 36), *Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences* (n=31), *Turkish Language Journal*

(n=31), and *ELT Journal* (n=30). When the table is examined holistically, it should be said that in doctoral theses, the articles in journals in TR Index are referred to. It is seen that 6 of the frequently cited journals are indexed in SSCI. 10 of these journals are directly related to language, language teaching, or linguistics. Other journals include articles on language, as well as research from different fields of social sciences. The table also presents the citation averages of journals listed in the TR Index and the impact factors of foreign journals. Based on these data, it was investigated whether the citations were to journals with high citation average or impact factor and it was found that there was no statistically significant relationship (Spearman's $r=,371$, $p=,291$; Pearson's $r=,137$, $p=,796$). Table 8 presents the findings of the most frequently cited 20 books/book chapters and citation numbers in doctoral theses.

Table 8.

The 20 Most Frequently Cited Books / Book Chapters in Ph.D. Theses

Row Number	Book	Number of Citations	Number of Google Scholar Citations
1.	Açık, F. (2013). Dil politikaları bağlamında Türkçenin öğretimi. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), <i>Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı</i> içinde (s. 483-492). Ankara: Grafiker Yayınları	58	9
2.	Güzel, A. & Barın, E. (2013). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi</i> . Ankara: Akçağ Yayınları	31	76
3.	Aksan, D. (2007). <i>Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim</i> . Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları	23	2710
4.	Türk Dil Kurumu. (...). <i>Türkçe sözlük</i> . Erişim adresi: http://www.tdk.gov.tr	22	1057
5.	Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). <i>Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri</i> . Ankara: Seçkin Yayıncılık	18	19987
6.	Demircan, Ö. (2002). <i>Yabancı dil öğretim yöntemleri</i> . İstanbul: Der Yayınları.	16	337
7.	Kavcar, C., Oğuzkan, F. & Sever, S. (2002). <i>Yazılı ve sözlü anlatım</i> . Ankara: Anı Yayıncılık	16	145
8.	Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2001). <i>Approaches and methods in language teaching</i> . New York: CUP	14	16269
9.	Ergin, M. (2004). <i>Türk dil bilgisi</i> . İstanbul: Bayrak Basım Yayım Dağıtım	14	1988
10.	Turgut, M. F. & Baykul, Y. (2010). <i>Eğitimde ölçme ve değerlendirme</i> . Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık	13	1309
11.	Martı, L. (2011). Türkçe öğrenenler açısından kalıp sözler ve işlevleri. D. Yaylı & Y. Bayyurt (Ed.), <i>Yabancılar Türkçe öğretimi politika yöntem ve beceriler</i> (İkinci Baskı) içinde (s.105-114). Ankara: Anı Yayıncılık	13	7
12.	Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). <i>Bilimsel araştırma yöntemleri</i> . Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık	12	2448
13.	Yalçın, A. (2012). <i>Türkçe öğretim yöntemleri</i> . Ankara: Akçağ Yayıncılık	10	397
14.	Karasar, N. (2012). <i>Bilimsel araştırma yöntemi</i> . Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık	9	622
15.	Cemiloğlu, M. (2015). <i>İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi</i> . Bursa: Alfa Aktüel Yayıncılık	9	185
16.	Calp, M. (2005). <i>Özel öğretim alanı olarak Türkçe</i>	9	265

öğretimi. Konya: Eğitim Yayıncılık			
17.	Demir, N. & Yılmaz, E. (2010). <i>Türk dili el kitabı</i> . Ankara: Grafiker Yayınları	9	244
18.	Durmuş, M. (2013). <i>Yabancılara Türkçe öğretimi</i> . Ankara: Grafiker Yayınları	9	3
19.	Korkmaz, Z. (1992). <i>Grammer terimleri sözlüğü</i> . Ankara: TDK Yayınları.	8	1303
20.	Hengirmen, M. (1996). <i>Yabancı dil öğretim yöntemleri ve Tömer yöntemi</i> . Ankara: Engin Yayıncılık.	8	83

According to the table, the most frequently cited book/book chapter in doctoral theses on teaching Turkish to foreigners is the section named "Teaching Turkish in the context of language policies" belonging to Fatma Açık in *Handbook for teaching Turkish to foreigners* (n=58). This publication is followed by Abdurrahman Güzel and Erol Barın's *Teaching Turkish as a foreign language* (n=31), Doğan Aksan's *Every aspect of language-linguistics with its main lines-* (n=23), and *Turkish dictionary* published by the Turkish Language Association (n=22), respectively. Considering the book/book chapters that are frequently cited in doctoral theses, it is seen that only one book (*Approaches and methods in language teaching*) (n=14) is foreign and the others are national. Besides, it is possible to say that four of the sources are directly related to teaching Turkish to foreigners, four to grammar, three to teaching Turkish, three to scientific research methods, two to foreign language teaching, two to dictionaries, one to language teaching, and one to assessment and evaluation.

The table also includes the Google Scholar citation numbers of the books. Spearman correlation coefficient analysis was used to determine the relationship between the number of citations to books in theses and Google Scholar citation numbers. According to the analysis result, it was seen that there was no significant relationship ($r=,149$, $p=,529$). In the next part of the study, the data regarding the most frequently cited authors in the bibliography of doctoral theses are listed (Table 9).

Table 9.

The 20 Most Frequently Cited Authors in Doctoral Theses

Row Number	Author	Number of Citations	Number of Google Scholar Citations
1.	Özcan Demirel	60	10797
2.	Doğan Aksan	52	6689
3.	Firdevs Güneş	40	3406
4.	Murat Özbay	32	2669
5.	Ömer Demircan	29	1304
6.	Erol Barın	25	456
7.	Mustafa Durmuş	24	188
8.	Ali Göçer	24	1590
9.	Mehmet Hengirmen	24	1018
10.	Zeynep Korkmaz	21	6290
11.	Muharrem Ergin	20	5658
12.	Berke Vardar	20	2025
13.	Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek	19	25407
14.	Fatma Açık	17	196
15.	Hayati Akyol	17	2865
16.	Adem İşcan	17	477
17.	Niyazi Karasar	17	21397
18.	Şener Büyükköztürk	15	32211
19.	Mehmet Kara	15	504
20.	Halit Karatay	15	1320

Looking at the table, the most frequently cited authors in doctoral dissertations are Özcan Demirel (n=60), Doğan Aksan (n=52), Firdevs Güneş (n=40), Murat Özbay (n=32), Ömer Demircan (n=29), Erol Barın (n=25) and other researchers mentioned in the table, respectively. Ozcan Demirel, who continues his research as a professor in the Classroom Teaching Program of the Faculty of Education at International Cyprus University, has a total number of 10781 citations according to Google Academic and his h-index is 41. The number of citations to the works of Doğan Aksan, who is especially known for his studies in linguistics, exceeded 100 according to the Google Academic. Another important scientist who is frequently cited in doctoral theses is Firdevs Güneş. The keywords in YOK ACADEMIC, which describe Güneş's field of expertise, are First Reading Writing and Turkish Education, Basic Education, and Life Science Education. The total citation of the researcher according to the SOBIAD citation index is 3812 and her h-index is 32. Murat Özbay, who follows Güneş in terms of the number of citations, continues to work as a Professor at Kırıkkale University, Faculty of Education, Department of Turkish Education. Özbay's keyword for YOK ACADEMIC is Turkish Education. It is seen that the researcher's total number of citations in the SOBİAD citation index is 812 and his h-index is 13. Based on this, it can be said that the most frequently cited researchers in doctoral theses are national researchers and most of them are indirectly related to the field of teaching Turkish to foreigners. Examining the relationship between the number of citations of the most frequently cited authors in doctoral theses and the total number of citations in Google Scholar, it is observed that there is no significant correlation (Spearman's $r = 0,051$, $p = 0,829$). In the following part of the study, 20 journals are most frequently included in the bibliography of master's theses and citation numbers (Table 10).

Table 10.

Top 20 Journals Most Frequently Cited in Master's Theses

Row Number	Journal	Journal Index	Number of Citations	TR Index Citation Average	Impact Factor
1.	<i>Turkish Studies</i>	TR Index	255	0,92	-
2.	<i>Language Journal</i>	TR Index	157	1,37	-
3.	<i>Journal of Turkology Research</i>	TR Index	121	1,07	-
4.	<i>Applied Linguistics</i>	SSCI	101	-	3,041
5.	<i>ELT Journal</i>	SSCI	71	-	1,351
6.	<i>Journal of Turkish Language</i>	-	71	-	-
7.	<i>Child Development</i>	SSCI	68	-	5,024
8.	<i>Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute</i>	TR Index	59	3,18	-
9.	<i>Journal of Language and Linguistic Studies</i>	TR Index	51	0,22	-
10.	<i>Hacettepe University Journal of Faculty of Education</i>	TR Index	48	5,31	-
11.	<i>Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty</i>	TR Index	46	1,63	-
12.	<i>International Journal of Turkish Literature Culture Education</i>	TR Index	45	0,52	-
13.	<i>Journal of Mother Tongue Education</i>	TR Index	43	0,72	-
14.	<i>Journal of National Education</i>	TR Index	36	1,84	-
15.	<i>Adiyaman University Journal of Social Sciences</i>	TR Index	30	1,33	-
16.	<i>Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences</i>	TR Index	29	4,69	-
17.	<i>Journal of Cultural Studies</i>	TR Index	27	1,39	-

18.	<i>TESOL Quarterly</i>	SSCI	27	-	2,718
19.	<i>The Modern Language Journal</i>	SSCI	27	-	3,762
20.	<i>International Journal of Lexicography</i>	SSCI	26	-	0,59

* ESCI: Emerging Sources Citation Index

** A&HCI: Arts&Humanities Citation Index

Based on the table, it is possible to state that the most frequently cited *Turkish Studies* is the most frequently cited journal in master's theses on teaching Turkish to foreigners (n=255). The magazine, which started its publication life in 2006, includes studies from different fields of social sciences. The journal indexed in ULAKBIM TR Index and SOBIAD indexes has a total citation of 6188 according to TR Index data. Besides, SOBIAD citation index data show that the journal's number of citations in 2019 was 449 and the impact factor was 0.216. This journal is followed by *Language Journal* (n=157), *Journal of Turkology Research* (n=121), *Applied Linguistic* (n=101), *ELT Journal* (n=71) and *Turkish Language Journal* (n=71). Out of 20 journals, 9 are directly related to language, language teaching, or linguistics. Besides, 10 of the journals are in TR Index, 6 in SSCI, 1 in TR Index and ERIC, 1 in TR Index and ESCI, 1 in TR Index and A&HCI. Another striking finding is that journals mostly operate as faculty or institute media. On the other hand, it was found that there was no significant relationship between the citation numbers of the cited journals and their citation values in databases (Spearman's $r=-,236$, $p=,437$; Pearson's $r=,221$, $p=,674$). It was questioned whether there is a relationship between the ranking of the most frequently cited journals in doctoral theses and the ranking of the 14 most frequently cited journals in master's theses, and no relationship was observed (Pearson's $r=,472$, $p=,088$). In Table 11, findings related to the most frequently cited 20 books/book chapters as other data related to the bibliography of master's theses are presented.

Table 11.

The 20 Most Frequently Cited Books / Book Chapters in Master's Theses

Row Number	Book	Number of Citation	Number of Google Scholar Citations
1.	Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.). (2013). <i>Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı</i> . Ankara: Grafiker Yayınları.	109	162
2.	Aksan, D. (2003). <i>Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim</i> . Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.	97	132
3.	Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2015). <i>Bilimsel araştırma yöntemleri</i> . Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık	92	2448
4.	Demircan, Ö. (1990). <i>Yabancı dil öğretim yöntemleri</i> . İstanbul: Ekin Eğitim Yayıncılık.	88	337
5.	Ergin, M. (1998). <i>Türk dil bilgisi</i> . (3. Baskı). İstanbul: Bayrak Basım Yayım Dağıtım.	68	1988
6.	Türk Dil Kurumu. (2015). <i>Türkçe sözlük</i> . Ankara: Türk Dil Kurumu.	65	1057
7.	Martı, L. (2011). Türkçe öğrenenler açısından kalıp sözler ve işlevleri. D. Yaylı & Y. Bayyurt (Ed.), <i>Yabancılara Türkçe öğretimi politika yöntem ve beceriler</i> (İkinci Baskı) içinde (s.105-114). Ankara: Anı Yayıncılık.	48	7
8.	Durmuş, M. (2013). <i>Yabancılara Türkçe öğretimi</i> . Ankara: Grafiker Yayınları.	44	3
9.	Banguoğlu, T. (2000). <i>Türkçenin grameri</i> . Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.	38	1605
10.	Yalın, H. İ. (2010). <i>Öğretim teknolojileri ve materyal</i>	33	700

	<i>geliştirme</i> . Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık		
11.	Kaplan, M. (1982). <i>Kültür ve dil</i> . İstanbul: Dergâh Yayınları	30	372
12.	Vardar, B. (2002). <i>Açıklamalı dil bilim terimleri sözlüğü</i> . İstanbul: Multilingual Yayınları	28	1253
13.	Korkmaz, Z. (1992). <i>Gramer terimleri sözlüğü</i> . Ankara: TDK Yayınları	28	1303
14.	Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2001). <i>Approaches and methods in language teaching</i> . New York: CUP	25	16269
15.	Hengirmen, M. (1996). <i>Yabancı dil öğretim yöntemleri ve Tömer yöntemi</i> . Ankara: Engin Yayınevi	22	83
16.	Günay, V. D. (2003). <i>Metin bilgisi</i> . İstanbul: Multilingual Yayınları	21	515
17.	Sever, S. (2015). <i>Türkçe öğretimi ve tam öğrenme</i> . Ankara: Anı Yayıncılık	20	923
18.	Aksan, D. (1996). <i>Türkçenin sözvarlığı</i> . Ankara: Engin Yayınevi	20	592
19.	Güvenç, B. (2002). <i>Kültürün Abc'si</i> . İstanbul: Yapı Kredi Yayınları	19	332
20.	Aksan, D. (2009). <i>Anlambilim</i> (4. Baskı). Ankara: Engin Yayıncılık.	18	725

The resource that has contributed to science communication in master's theses is the publication named "Handbook for Teaching Turkish to Foreigners" (n=109). In the aforementioned book, when the citations of the section titled "Stereotypes and functions for Turkish learners" written by Leyla Martı are considered, the number of citations of the work reaches 157. This book is followed by *Every Aspect of Language - linguistics with its main lines* (n=97), *Scientific Research Methods* (n=92), *Foreign Language Teaching Methods* (n=88), *Turkish Grammar* (n=68), and *Turkish Dictionary* (n=65). Only one of the books is foreign. Sorting the resources according to their subjects, it turns out that six of them are about language, grammar, linguistics; three are about teaching Turkish to foreigners; three are about dictionaries; two are about foreign language teaching; two are about the relationship between culture and language; one is about teaching Turkish; one is about scientific research methods; one is about instructional technologies and material design, and one is about language teaching. Also, as a result of Spearman analysis, it was observed that there was no significant relationship between the number of citations of the most frequently cited books in theses and the number of citations in the Google Academic ($r=-,080$, $p=,738$). According to the analysis to understand whether the order of 13 books cited together in master's and doctoral theses shows similarity or not, the relationship was found to be significant (Pearson's $r=,624$, $p=,023$). The most cited authors in the theses and their citation numbers are presented in the next part of the research (Table 12).

Table 12.

The 20 Most Frequently Cited Authors in Master's Theses

Row Number	Author	Number of Citations	Number of Google Scholar Citations
1.	Doğan Aksan	215	6689
2.	Özcan Demirel	213	10797
3.	Erol Barın	125	456
4.	Ömer Demircan	115	1304
5.	Mehmet Hengirmen	81	1018
6.	Murat Özbay	81	2669
7.	Muharrem Ergin	80	5658
8.	Firdevs Güneş	69	3406
9.	Ali Göçer	65	1590

10.	Zeynep Korkmaz	64	6290
11.	Nilüfer Tapan	63	193
12.	Berke Vardar	58	2025
13.	Tülin Polat	52	167
14.	Niyazi Karasar	51	21397
15.	Şükran Dilidüzgün	49	283
16.	Adem İşcan	48	477
17.	Bozkurt Güvenç	42	2813
18.	Mehmet Kaplan	42	2329
19.	Fatma Açık	41	196
20.	Tahsin Banguoğlu	37	2182

According to Table 12, the most frequently cited researcher in the master's theses is Doğan Aksan (n=215). The scientists who followed Aksan are Özcan Demirel (n=213), Erol Barın (n=125), Ömer Demircan (n=115), Mehmet Hengirmen (n=81), Murat Özbay (n=81) and other researchers in the table. At this point, it is necessary to emphasize Erol Barın, who has not been mentioned before, as an important identity in the academic field of teaching Turkish to foreigners. Barın works as a faculty member at Cyprus Science University, Faculty of Educational Sciences, Department of Turkish Education. The researcher's number of citations, who has made important contributions to the field of teaching Turkish to foreigners both in practice and in establishing the theoretical ground, is 459 according to Google Academic data, and his H-index is 11. Ömer Demircan, who is one of the names with high number of citations in master's theses, is an important scientist who is most frequently cited in the field of linguistics and foreign language teaching. Another researcher who should be mentioned is Mehmet Hengirmen. Hengirmen, who owns reference resources in language, linguistics, foreign language teaching, teaching Turkish to foreigners, can be considered as the first person to start academic studies on teaching Turkish to foreigners because of the publication date of his works. From the data in the table, it can be inferred that the most frequently cited authors are researchers outside the field of teaching Turkish to foreigners. It is possible to state that researchers in the fields of Linguistics, Turkish Language, and Turkish Literature have a dominant influence on the need and use of knowledge in the literature. According to another finding, it can be stated that the relationship between the citation numbers of researchers cited in master's theses and the total number of citations of Google Scholar is not significant Spearman's $r=-,280$, $p=,232$). It is possible to state that the result is statistically significant in the analysis performed to reveal the relationship between the rankings of the authors cited in the doctoral theses and the master theses (Pearson's $r=,853$, $p=,000$).

Discussion & Conclusion

This study is the first research to examine the citations in the bibliographies of master's and doctoral theses on teaching Turkish to foreigners, the resources of these citations and their types, the impact factors and indexes of frequently cited journals, the most frequently cited authors, thesis supervisors, and their titles.

In this study, which aims to analyze a total of 267 theses including 211 master's and 56 doctorate theses on teaching Turkish to foreigners in Turkey, it has been determined that the number of theses has increased more than twice compared to the previous year and gained great momentum in 2018. It is possible to say that this interest in the field continued at the same rate in 2019. Based on this, it can be noted that 2018 was an important turning point for this academic field. This increase can be attributed to Yunus Emre Institute, which began its activities in 2009, and to the Turkish Maarif Foundation founded in 2016. The aforementioned institutions have undertaken an important role in the promotion of Turkish culture and teaching of Turkish through the cultural centers and schools they have opened in many countries. Therefore, Turkish, which is a candidate to become a world language, has become more important with the contribution of these institutions. Also, the migration wave to Turkey from different countries has increased the number of theses. The people who have had to migrate to Turkey from Iraq, Afghanistan, various African countries, and especially Syria, has had to learn Turkish to adapt to the society in Turkey and live a happy life. Besides, the immigrants' lack of proficiency in Turkish also leads

to some social problems in Turkey. Therefore, the Ministry of National Education and universities have carried out some studies such as developing curriculums, creating content, and applying these contents to teach Turkish to immigrants. Scientists who research the field of teaching Turkish to foreigners have also prepared an environment for the development of research memory by contributing to this need.

Examining the theses according to the number of pages and citations, it was seen that the doctoral theses have 177 more page average and 62 more citation average than master theses. Similarly, Kushkowski et al. (2003) determined that doctoral dissertations contain an average of 43.6 more citations and 55 pages more than master theses. Based on this, it can be said that doctoral dissertations have a more comprehensive content and literature review than master's theses because citations and their number in a scientific study provide important insights into the intellectual nature of that research. Considering that academic development is a dynamic process that progresses based on dynamic knowledge, it can be stated that the result achieved can be considered natural. According to another data, it is seen that in doctoral theses examined, the average citation per thesis is 134. This finding is not consistent with the literature. As a matter of fact, in the study where Mishra et al. (2014, p.30) subjected the citation analysis of English doctoral theses completed at Vikram University, it was found that this average was 98.16.

Graduate theses are prepared under the supervision of expert faculty members in the relevant field. The supervisor guides the students from the beginning to the end about the graduate education process on subjects such as being aware of the intellectual structure of the field, accessing the basic resources related to the field, interpreting the resources, and academic writing. As an ideal proposition, it can be stated that the more effective the supervisor is the researcher, the more the student will proceed in that direction. For this reason, the areas of expertise of scientists who provide consultancy for graduate theses are considered very important. Considering the researchers who have supervised graduate theses on teaching Turkish to foreigners, Abdurrahman Güzel comes first. This result is an expected situation, considering Güzel's pioneering works on the establishment and development of Turkish education departments (Guzel, 2003a; 2003b). It is also known that Güzel has studies that direct the field of teaching Turkish to foreigners (Güzel, 2010; Güzel & Barın, 2013). Veli Doğan Günay is another important researcher who has been active in the creation of graduate theses on teaching Turkish to foreigners. Known mostly for his studies in linguistics, Günay has also produced important works on teaching Turkish to foreigners (Günay, 2001; Atay Genç, Kömürçüoğlu, Çetin, & Günay, 2016). Also, he has been an intellectual pioneer in the preparation of the Izmir Turkish Teaching Set for Foreigners, which is an important course material used to teach Turkish to foreigners.

The academic title is obtained as a result of evaluating the scientific production of academic staff according to the criteria specific to their basic specialization areas. These titles often reveal clues about the scientific identity of the academic. Considering this situation, it is thought that it will be important to determine the researchers' titles. According to the results, it was seen that most of the master's theses were supervised by Assoc. Professors, while most of the doctoral theses were supervised by Professors. This result shows that the theses are mostly prepared under the consultancy of researchers with advanced scientific experience. At this point, it should be remembered that the title does not always validate scientific competence.

As a result of the analysis, it was understood that the researchers most cited books in the theses. According to Özenç, Uçak, and Al (2008, p. 230), most of the citations in social science theses are to books. The findings of these researchers showed that book citations in social sciences are approximately three times more than journal citations. At the same time, the fields of science with more references to books are philosophy (93%), English language and literature (87.2%), and sociology (70.7%). It has been observed that the results of studies on social science theses in different countries are in this direction (Aliyu, 2015; Okiy, 2003; Kushkowski et al., 2003). The rate of book citations in theses on teaching Turkish to foreigners as a social science field in the total number of citations is approximately 50% in both types of thesis. The percentage of book citations in master's theses is approximately three times the number of journal citations. Similarly, in doctoral theses, this number is more than twice. These data

reveal that in the theses of teaching Turkish to foreigners, scientific communication is dominated by books. However, it reveals that journals, electronic resources, and theses have an important place among the cited sources.

According to another result obtained from the study, there are 1059 references to 284 journals published in foreign languages in master theses and 732 references to 261 journals in doctoral theses (Table 6). When the citations in master's theses are examined in two groups, 587 (55.4%) of the citations are to 10 journals, and 472 are (44.6%) to 274 journals; 240 (32.7%) of the citations in doctoral theses are to 10 journals, 492 (67.3%) of them are to 251 journals. These data show that more journals are cited less. More clearly, it can be stated that few core journals are frequently on teaching Turkish to foreigners. Similar results are also encountered in studies in different fields (Al & Tonta, 2004; Feyereisen & Spoiden, 2009; Garfield, 1980; Gmür, 2003). This finding provides a wide and useful range of data on core publications that graduate students, field researchers, and curious readers should follow.

It has been determined that *Turkish Studies* and *Language Journal* are most frequently cited journals in doctoral and master's theses. This result shows that the field of teaching Turkish to foreigners is fed mostly by the local knowledge network rather than the universal information network. A similar situation is encountered when looking at the most frequently cited book/book chapter and authors. However, teaching Turkish to foreigners is directly related to the field of foreign language teaching. Teaching Turkish as a mother tongue and teaching it as a foreign language also requires different planning, strategies, and practices. For this reason, it is a scientific obligation for scientists, who do studies on teaching Turkish to foreigners, to follow academic studies about foreign language teaching in other countries.

Apart from the ranking of the books and authors cited in doctoral and master's theses, it was observed that there was no statistical relationship between the number of citations of the cited journal and the TR Index citation average and parameters such as the number of cited authors and Google Academic citations. These results show that graduate students are not generally science literate in citing. In other words, before referring to a resource, students ignore the data on the quality of that resource. This attitude results in constant citations to certain resources or people and less attention to more qualified resources. This tendency may cause "the scientific effectiveness of field studies to concentrate in certain areas over time, to prevent opening to different study subjects, and to take the given situation natural (Baumgartner & Pieters, 2003; Cronin, 2001; Karagöz & Şeref, 2019; Pilkington & Meredith, 2009).

In the theses examined, it was determined that there are very few references to books from different disciplines other than teaching Turkish to foreigners, teaching Turkish and Turkish grammar. Recently, when the boundaries between scientific fields have almost disappeared, interdisciplinary studies have started to see more value than one-dimensional research. Following this understanding, it can be stated that following the productions in other scientific fields while planning their thesis and archiving scientific resources related to their subject areas, graduate students will have a multi-faceted perspective to their research. Also, one of the most effective ways to develop the field of teaching Turkish to foreigners, to solve the problems in this field or to gain new perspectives in the field is to carefully monitor the scientific outputs in different fields of foreign language teaching. At the same time, this way will be able to free the attention in the field from a narrow frame and direct it to more up-to-date and needed universal discussions. Therefore, it is of great importance that graduate students reach to sources and publications that address current strategies in teaching, focus on the use of modern assessment and evaluation techniques in foreign language teaching, include classroom practices in foreign language teaching, and explain in detail the psychosocial dimension of foreign language teaching directly based on the data of psychology and sociology.

Limitations & Recommendations

This study is limited to 267 graduate theses listed in YOK National Thesis Center on teaching Turkish to foreigners. The results achieved should be evaluated according to this limitation. Studies indexed in citation indexes such as ULAKBIM TR Index and Scopus should also be examined for a more holistic evaluation of the citation characteristics of the field. Besides, analyzing the bibliographies of scientific books written in the field and sharing the results can contribute to the development of scientific communication in the field of teaching Turkish to foreigners.

Türkçe Sürümü

Giriş

Yabancı dil, toplumlar arası iletişimin sağlanmasında temel kanallardan biridir. İnsanların kendi kültür ve medeniyet alanlarının dışında kalan uluslara her zamankinden daha çok ilgi duyduğu, hızlı değişimlerin yaşandığı son yüzyılda bu kanalın önemi daha iyi anlaşılmıştır. Bu doğrultuda evrensel bir kimliğe ulaşmak isteyen bireyde yabancı dil öğrenme ihtiyacı doğmuştur. Aynı şekilde dünyadaki diğer kültürleri etkilemek ve böylelikle var olmak amacıyla ülkeler veya toplumlar kendi dillerini yabancı dil olarak diğer milletlere tanıtmak ve öğretmek istemişlerdir.

Tarihin her döneminde farklı milletlerle ilişki kuran Türkler, o toplumlara Türkçeyi öğretmek için çalışmalar yapmış, yine aynı biçimde kendileri de iletişim kurdukları toplumların dillerini öğrenmişlerdir. Bu nedenle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin çok köklü bir tarihsel geçmişi söz konusudur (Bayraktar, 2003; Erdem, 2009; Göçer ve Moğul, 2011; Göçer, Tabak ve Coşkun, 2012). Ancak farklı araştırmalarda bu alanla ilgili bilimsel çalışmaların ise son dönemlere dayandığı belirtilmektedir (Barın, 2003; Kahrıman, Dağtaş, Çapoğlu ve Ateşal, 2013; Büyükkiz, 2014; Şeref ve Cin Şeker, 2017). Hâlihazırdaki çalışmaların “Türk dilinin standart bir gramer yapısının belirlenmesine dönük olmadığı” (Ungan, 2006, s. 223), Türkçenin diğer diller arasındaki yeri, önemi ve gücünün tam olarak vurgulanmadığı (İşcan, 2012) gibi gerekçelerle yeterli olmadığını ileri süren araştırmacılar yanında Yabancılar Türkçe öğretimi alanında oluşan bilimsel birikimin kayda değer bir boyuta ulaştığını ifade eden çalışmalar da bulunmaktadır (Candaş Karababa, 2009; Erdem, Gün, Şengül ve Özkan, 2015; Çiftçi ve Demirci, 2018).

Akademik bir disiplinin gelişimi araştırmacılar tarafından üretilecek bilimsel çıktılarla sağlanabilir. Bu çıktılar alanda kullanılacak kuram geliştirme temelli olabileceği gibi kuramların uygulanarak sonuçlarının gözlemlendiği deney odaklı olarak planlanabilir. Bunların dışında üretilen araştırmaların derlendiği, birtakım betimsel parametrelerle araştırmaların genel özelliklerinin belirlendiği çalışmalara da ihtiyaç duyulabilir. Bu tür araştırmalar alanda bir yayın havuzunun oluşmasıyla gerçekleştirilebilir. Çiftçi ve Coşkun’a (2017) göre 2017 yılı itibarıyla yabancılar Türkçe öğretimi alanında 365 kitap, 203 bildiri, 270 makale ve 235 lisansüstü tez olmak üzere toplam 1073 araştırma bulunmaktadır. Bu saptama, 2017’den sonra yapılan çalışmalar düşünüldüğünde Yabancılar Türkçe öğretimi alanında azımsanmayacak ölçüde bir entelektüel bellek oluştuğu kanısını ortaya koymaktadır. Buna göre Türkiye’de Yabancılar Türkçe öğretimi konusunda önemli bir literatürden söz edilebilir. Alan yazın tarandığında yapılan araştırmaların kaynakça denemesi (Demircan, 1975; Erdem, 2009; Göçer ve Moğul, 2011; Göçer ve diğerleri, 2012; Kahrıman ve diğerleri, 2013; Büyükkiz, 2014; Göçer, Çaylı ve Çavuş, 2016; Çiftçi ve Coşkun, 2017; Çiftçi ve Demirci, 2018), araştırma eğilimlerini betimsel amaçlı belirlemeye dönük meta analiz (Çelebi, Ergül, Usta ve Mutlu, 2019) ve anahtar kelimelere dayalı olarak yürütülen içerik analizi (Erdem ve diğerleri, 2018; Küçük ve Kaya, 2018) biçiminde tasarlandığı görülmektedir.

Öte yandan Yabancılar Türkçe öğretimi alan yazınına inceleyen hâlihazırdaki çalışmalar, alan hakkında derinlikli bir bakış ve tartışma ortamı sağlama noktasında araştırmacılara yeterince işlevsel veriler sunmamaktadır. Oysa bir bilimsel disiplini tanımlayabilmek için onu besleyen bilgi kanallarını keşfetmek gerekir. Çünkü “bilimsel bir çalışma tek başına değildir, ilgili alan yazına gömülüdür” (Ziman, 1968, s. 58). Bu nedenle çalışma alanlarının temel dinamiklerini ortaya çıkarabilecek analiz tekniklerine gereksinim duyulmaktadır. Bu analiz tekniklerinden biri de atıf analizidir. Atıf analizini tanımlayabilmek için öncelikle atfın ne olduğu açıklamak gerekmektedir. Atıf, bir metnin herhangi bir metinle kurduğu bilişsel bağlantı (Leydesdorff ve Amsterdamska, 1990, s. 306) veya bir belgenin diğerinden aldığı bildirimdir (Osareh, 1996, s. 152). Atıf analizi ise, “alıntı yapan belgenin bir kısmı veya tamamı ile alıntı yapılan belgenin bir kısmı veya tamamı arasındaki ilişkiyi inceleyen bibliyometri alanı” (Smith, 1981, s. 83) olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda atıf verilerinin analizi, alandaki araştırmacılar tarafından alıntı yapılan ve muhtemelen kullanılan literatürün özelliklerini tanımlamayı olanaklı kılar (Garfield,

1972; Kostoff, 1998); MacRoberts ve MacRoberts, 1996; Mishra, Gawde ve Solanki, 2014; Noyons, Moed ve Luwel, 1999.). Başka bir anlatımla atıf analizi “atıf verilerinden, yani bilimsel araştırma yayınlarının dipnotlarında veya kaynakçalarında atıfta bulunan referanslara ilişkin verilerden, bilimsel çalışmaların etkisi veya kalitesi ile ilgili bir dizi göstergenin oluşturulmasını ve uygulanmasını içerir” (Moed, 2009, s. 13). Böylelikle atıf analizi tekniği ile belirli bir alanda ve belirli bir zaman diliminde en çok atıf yapılan bilimsel yayınların en yararlı veya önemli kaynaklar olarak bilgi ihtiyacına yanıt verdiği ve aynı zamanda en ilgili çalışmalar olduğu ortak bir kabuldür (Almeida, 1996; Hoffmann ve Doucette, 2012; Kuruppu ve Moore, 2008; Nicolaisen, 2007; Osareh, 1996).

Bilimsel iletişim sürecinde lisansüstü tez çalışmalarının önemli bir yeri bulunmaktadır. Lisansüstü tezler, yeni sentezler sunması yönüyle akademik alanlardaki bilimsel ilerlemenin lokomotifidir. Bu yönüyle bilimin en yararlı türüdür (Suber, 2012). Ayrıca doktora tezleri bilim alanlarının sınırlarını genişleten güncel bilgiler, test edilmiş önermeler, farklı bakış açıları ekseninde gözden geçirilmiş düşünceler de ortaya koymaktadır. Bu açıdan bakıldığında Türkiye’de farklı üniversitelerde Yabancılara Türkçe öğretimi alanında tamamlanan lisansüstü tezler, araştırma belleği ve alan yazın oluşumunda hem niceliksel hem de niteliksel anlamda bilimsel gelişime katkıda bulunmuştur.

Bu çalışmada Türkiye’de tamamlanan Yabancılara Türkçe öğretimi konusundaki lisansüstü tezler ve bu tezlerin kaynak listelerindeki atıflar bibliyometrik özellikler açısından incelenmektedir. Lisansüstü tezler öncelikle yıllara ve türe göre dağılım, sayfa ve atıf sayısı, danışman, danışman unvanı, atıf yapılan kaynak türü, yabancı dergilere yapılan atıf sayıları gibi bibliyometrik ölçümlere göre betimlenmiş, daha sonra tezlerde en sık atıf yapılan dergi, kitap ve yazarlar belirlenmeye çalışılmıştır. Bu yaklaşım tezleri bilimsel olarak besleyen ve temel kaynak rolü gören eser ve araştırmacıların keşfedilmesini sağlayan etkili bir yöntemdir. Çünkü atıf analizi, bilim alanlarında literatüre geniş etki yapan kaynakların bilinmesini sağlayan bir bibliyometrik analiz türüdür (Butler ve Visser, 2006; Dubin, Häfner ve Arndt, 1993; Gooden, 2001; Karagöz ve Şeref, 2020; Landes, Lessig ve Solimine, 1998; McKercher, 2008; Phelan, 1999). Ayrıca tezlerin kaynakçalarındaki atıfların analizi, farklı alanlardaki araştırmacıların bilgiyi kullanma tarzları ile ilgili fikir vermektedir (Al ve Doğan, 2012). Atıf analizi araştırmalarının verileri alandaki araştırmacılar, konu ile ilgili uzmanlar ve konuya ilgi duyan okuyucular açısından son derece önemlidir. Bu verilere dayalı olarak araştırma stratejileri belirlenebilir ve alandaki olası boşluklar öngörülebilir. Yapılan bu analizler ışığında alanın entelektüel arka planı ortaya konulabilir, alanda temel bilgi ihtiyacını destekleyen başlıca kaynaklar belirlenebilir ve genç araştırmacılara yönelik akademik kütüphane hazırlanabilir (Banateppanvar, Biradar ve Kannappanavar, 2013; Buttler, 1999; Kaczor, 2014; Larivière, Sugimoto ve Cronin, 2012).

Yabancılara Türkçe öğretimi alan yazınına lisansüstü tezler bağlamında irdeleyen bazı çalışmalar bulunmaktadır (Büyükkız, 2014; Çelebi ve diğerleri, 2019). Söz konusu araştırmalar ağırlıklı olarak tezlerin içerik analizine dayalı olarak yapılandırılmıştır. Bu makalelerde Yabancılara Türkçe öğretimi tezleri; yapıldığı üniversite, tez türü, yıl, konu, yöntem gibi betimsel olarak nitelendirilebilecek ölçütlere göre ele alınmıştır. İlgili çalışmalar; tezlerin tamamlanma yılları, tezlerin üretiminde etkin olan kurumlar, tezlerde kullanılan yöntemler gibi konularda entelektüel arka plana dönük fikirler sunması yönünden önemli görülebilir. Ancak hâlihazırda çalışmalar, konu alanına dönük makro modellemeler açısından bütüncül bir görünüme sahip değildir. Aynı zamanda alan hakkında derinlikli bir bakış ve tartışma ortamı sağlama noktasında araştırmacılara yeterince işlevsel veriler sunmamaktadır. İlgili literatürde yüksek lisans tezlerinin atıf analizinin gerçekleştirildiği bir çalışmada derinlemesine bir resim sunmak için lisansüstü tezlerin akademik özelliklerini etkileyen faktörlerin incelenmesi gerektiğine yönelik öneriler yapılmıştır (Jalilifar, 2012). Bu doğrultuda araştırmanın Yabancılara Türkçe öğretimi tezleri üzerine yapılacak ilk atıf analizi araştırması olduğu ifade edilebilir. Önceki çalışmalardan farklı olarak Yabancılara Türkçe öğretimi tezlerine atıf analizi yöntemine bağlı kalınarak daha kapsamlı bir bakış açısıyla yaklaşmanın alanın araştırma çerçevesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu yaklaşım alan uzmanlarına, genç araştırmacılara, alana ilgi duyan meraklı okuyuculara Türkiye’de Yabancılara Türkçe öğretimi alan yazınında üretilen bilgi birikimine ilişkin boyamsal bir anlatı sunma potansiyeli taşımaktadır. Bu bakımdan mevcut araştırmanın alan yazınıdaki etkin araştırmacılar, dergiler, kitap/kitap bölümleri, kaynak türlerine ilişkin ayrıntılı bilimsel okuma listesi sunacağı düşünülmektedir.

Bu noktada diğer disiplinlerde yapılan benzer çalışmaların gözden geçirilmesi yararlı olacaktır. Sylvia ve Leshner (1995) psikoloji lisansüstü öğrencilerinin daha çok hangi dergilere ihtiyaç duyduklarını belirlemek amacıyla ilgili alandaki lisansüstü tezlerin kaynak listelerini ele almışlardır. Kushkowsky, Parsons ve Wiese (2003) 1973-1992 yıllarında bir üniversitede hazırlanan toplam 629 yüksek lisans ve doktora tezini atıf özellikleri yönünden değerlendirmişlerdir. Eckel (2009) mühendislik ve uygulamalı bilimler fakültesindeki yüksek lisans ve doktora tezleri arasında atıf tutumları açısından ne gibi farklılıklar olduğunu araştırmıştır. Feyereisen ve Spoiden (2009) psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarındaki lisansüstü tezlerde atıf yapılan süreli yayınları belirlemeye odaklanmışlardır. Gao, Yu ve Luo (2009) Wuhan Üniversitesindeki doktora tezlerinin atıf analizini yapmışlardır. Sherriff (2010) bir üniversitenin tarih bölümündeki yüksek lisans tezlerinin atıf eğilimlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Feng (2011) 2003-2009 yılları arasında fizik alanında gerçekleştirilen 42 doktora tezini atıf sayısı, atıf türü, atıfların dil dağılımı, atıfta bulunan yabancı dergi gibi bibliyometrik ölçümleri kullanarak incelemiştir. Jalilifar ve Dabbi (2012) uygulamalı dilbilim alanındaki yüksek lisans tezlerinin giriş bölümlerindeki atıfları analiz etmişlerdir. Bu çalışmalar incelenen tezlerin zihinsel temelinin oluşturulan kaynakların belirlenmesi, alan uzmanlarının dikkatine sunulması ve ilgili bilim alanına yönelik çekirdek kaynak koleksiyonu hazırlanması bakımından yol göstericidir. Ayrıca ilgili disiplinlerdeki başvuru niteliğindeki kaynakların saptanması, son dönemlerde daha da genişleyen bilgi ağının ve kaynaklarının yönetimi konusunda önemli ipuçları sunabilir. Dolayısıyla Yabancılar Türkçe öğretimi alanındaki tezlerin atıf analizi tekniğiyle incelendiği bu çalışma, hem güncel bir yaklaşımla planlandığı hem de tezlerin omurgasını oluşturan entelektüel yapıyı, alanın odak eser ve kaynak araştırmacılarını belirlemeyi amaçladığı için önemli görülmektedir. Çünkü alan yazındaki öncü bilim insanlarının ve alan yazına yön veren bilimsel kaynakların saptanması alandaki diğer araştırmacılar için bilgi kılavuzu niteliği taşımaktadır (Bornmann ve Daniel, 2008; Borgman ve Furner, 2002; Kayongo ve Helm, 2012; Nerur, Rasheed ve Natarajan, 2008; Liñán ve Fayolle, 2015; Marr ve Schiuma, 2003; Waltman, 2016). Böylelikle araştırmacının, alandaki araştırmacılara tez hazırlama ve yazım sürecinde rehberlik edeceği, alanda oluşan bilgi koleksiyonunun yönetimine ve planlanmasına olumlu katkı sağlayacağı ve alandaki bilimsel iletişiminin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede araştırmada “Türkiye’deki Yabancılar Türkçe öğretimi lisansüstü tezlerinin atıf özellikleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışma nicel betimsel modele göre tasarlanmıştır. Betimsel desenin tercih edildiği “araştırmalarda durum nedir?, neredeyiz?, ne yapmak istiyoruz?, nereye, hangi yöne gitmeliyiz?, oraya nasıl gideriz? gibi sorulara, mevcut zaman kesiti içinde olduğu düşünülen verilere dayanılarak cevap bulunmak istenir” (Kaptan, 1995, s. 59). Bu araştırmada 1988 ve 2019 yılları arasında Türkiye’deki üniversitelerde Yabancılar Türkçe öğretimi konusunda savunulan lisansüstü tezlerin atıf özellikleri incelenerek alan yazına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

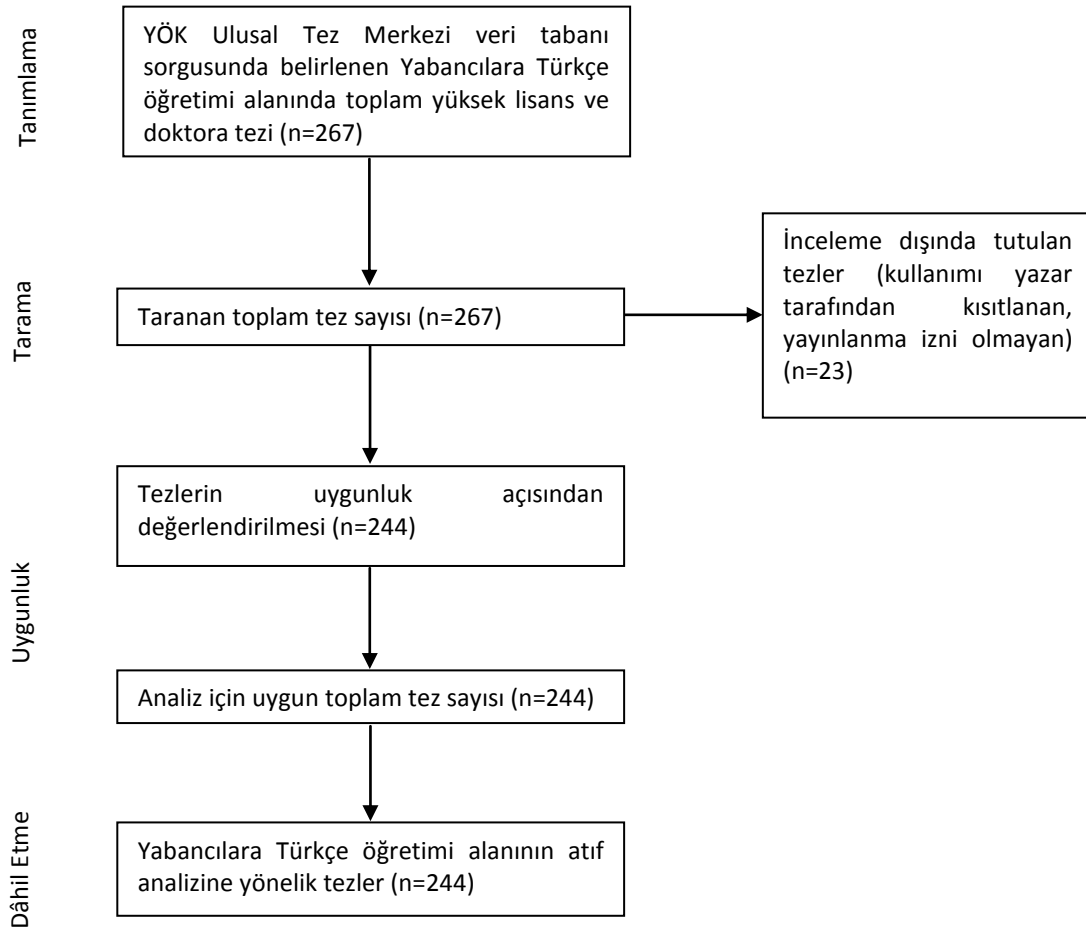
Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada daha önce alan yazında farklı bilim alanlarında lisansüstü tezlerin atıf analizinin yapıldığı ulusal ve uluslararası çalışmalarda benimsenen analitik stratejiler temel alınmıştır (Al ve Tonta, 2004; Becker ve Chiware, 2015; Canata ve diğerleri, 2017; Eckel, 2009; Edwards,1999; Gooden, 2001; Kayongo ve Helm, 2012; Kumar ve Dora, 2011; Kushkowsky ve diğerleri, 2003; Vallmitjana ve Sabaté, 2008; Zong ve diğerleri, 2013). Bu doğrultuda araştırma kapsamında ele alınan tezler, belirtilen çalışmalarda kullanılan bibliyometrik ölçümler dikkate alınarak incelenmiştir. Bu açıdan diğer bilimsel disiplinlerde sistemli olarak yürütülen atıf analizi araştırmalarının güncel bir çalışma yöntemi olarak Yabancılar Türkçe öğretimi ve benzer çalışma alanlarına kazandırılması öngörülmektedir.

Araştırmada kavramsal çerçeveyi tanımlamak için birbirinden bağımsız iki alan uzmanı (U1 ve U2) yabancılar Türkçe öğretimi alanı üzerine yapılan kuramsal, deneysel ve alan yazın değerlendirme çalışmaları ile ilgili alan yazın taraması yaparak kavramsal çerçeveyi oluşturan anahtar terimleri belirlemiştir. Bu kapsamda araştırma için belirlenen sorgu terimleri şu şekildedir: “Yabancılar Türkçe

öğretimi”, “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi”, “Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi”, “iki dillilik”, “İkinci dil olarak Türkçe öğretimi”, “Yurt dışındaki Türk çocukları”, “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler”, “Yabancılara Türkçenin öğretimi”, “Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi”.

Çalışmada veri toplama ve analiz sürecini tanımlamak için PRISMA (Sistematik İncelemeler ve Meta-Analizler için Tercih Edilen Raporlama Ögeleri) yönergeleri takip edilmiştir (Moher, Liberati, Tetzlaff, Altman ve PRISMA Group, 2009). PRISMA, araştırma sürecinde belgelerin gözden geçirilmesinde ve tanımlanmasında izlenecek adımları sistematik olarak betimler (Şekil 1). Çalışmada Türkiye’de Yabancılara Türkçe öğretimi alanında tamamlanan lisansüstü tezleri atıf analizine tabi tutmak amaçlanmıştır. Bu kapsamda belirlenen çalışma adımları şu şekildedir:

Şekil 1. Tezlerin Tanımlanması ve Taranması Adımlarını Detaylandıran PRISMA Akış Diyagramı

Çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezler, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi ana veri kaynağı (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) kullanılarak belirlenmiştir. Bu bağlamda Ulusal Tez Merkezi “Gelişmiş Tarama” sekmesine araştırmacılar ve alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda belirlenen anahtar kelimeler girilerek Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılan toplam 267 adet lisansüstü teze erişilmiştir. Çalışmaya 1988-2019 yıllarında gerçekleştirilen tezlerin tamamı dâhil edilmiştir. Araştırmada tez künyesi ile ilgili tanımlayıcı bilgilere yer verilen ve açık erişim sağlanan tüm tezler inceleme kapsamına dâhil edilmiştir. Tam metin erişime kapalı olan tezlerin tanımlayıcı bilgileri değerlendirmeye alınmıştır.

Veri setini oluşturan lisansüstü tezler Microsoft Excel programına manuel olarak girilmiş ve kontrol edilmiştir. Kontrol sürecinden sonra 267 kayıt çalışma için hazırlanmıştır. Araştırma iki düzeye ayrılmıştır. Yüksek lisans düzeyi için toplanan veriler bir kısımda gruplandırılmıştır. Doktora düzeyi için toplanan veriler de diğer grupta analiz edilmiştir. Daha sonra her iki düzeye ait veriler istatistiksel çizelgeler yoluyla nicel olarak değerlendirilmiştir.

Dergi dizinleri WoS: SSCI (Social Science Citation Index) ve A&HCI (Arts and Humanities Citation Index); ULAKBİM TR Dizin, ERIC (Education Resources Information Center), diğer indekslerde veya herhangi bir dizinde taranmayan dergiler “Diğer” başlığı altında toplanmıştır. Etki faktörleri belirtilirken (<https://apps.webofknowledge.com/>) adresinden derginin güncel etki faktörü değeri dikkate alınmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen veriler SPSS 22.0 paket programı (IBM Corp., Armonk, NY, ABD) kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde farklı değişkenlere ait verilerin uygun görülen durumlarda korelasyonlar yoluyla istatistiksel analizi yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için $p < .05$ değeri ölçüt alınmıştır.

Yabancılara Türkçe öğretimi yüksek lisans ve doktora tezlerinde en çok atıf yapılan kitap/kitap bölümü ve yazarların atıf sayıları için *Publish or Perish 7 (PoP)* açık kaynak yazılımı kullanılmıştır. *PoP*, akademik atıfları alan ve analiz eden bir yazılım programıdır. Ham atıfları almak için Google Akademik veri kaynağını kullanır, ardından bunları analiz eder ve kullanıcı dostu bir biçimde geniş bir atıf metriği sunar (Harzing ve Van der Wal, 2008). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayımlanan kitaplar ve bu alanda araştırma yapan bilim insanlarının yayınları ağırlıklı olarak açık erişimlidir (open access). Bu nedenle kapsamı, erişilebilirliği ve daha geçerli sonuçlar sunması (Harzing ve Alakangas, 2016) bakımından çalışmada *PoP* yazılımı kullanılmıştır.

Bu çalışmada TR Dizin 2020 kuralları kapsamında “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde” yer alan tüm kurallara uyulduğu ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler”den hiçbirinin gerçekleştirilmediği, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulunun 06.05.2020 tarih ve 06. oturumunda alınan 06.04 numaralı kararla belgelendirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde tezlerle ilgili yıllara ve türe göre dağılım; sayfa ve atıf sayıları; en çok tez yöneten danışmanlar; danışman unvanları; atıf yapılan kaynak türleri; yabancı dergi atıf sayıları; doktora tezlerinde en çok atıf yapılan 20 dergi, kitap/kitap bölümü ve yazar; yüksek lisans tezlerinde en çok atıf yapılan 20 dergi, kitap/kitap bölümü ve yazar gibi bulgular yer almaktadır. Tablo 1’de tezlerin yıllara ve türe göre dağılımları sunulmaktadır.

Tablo 1.
Yıla ve Türe Göre Dağılım

Yıllar	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
1988	1	0	1
1995	3	0	3
1996	0	1	1
1999	1	1	2
2002	1	0	1
2003	1	0	1
2004	0	1	1
2005	2	1	3
2006	4	0	4
2007	3	1	4
2008	4	0	4
2009	3	0	3
2010	7	1	8

2011	10	4	14
2012	9	1	10
2013	11	1	12
2014	8	4	12
2015	21	5	26
2016	18	5	23
2017	19	6	25
2018	46	14	60
2019	39	10	49
Toplam	211	56	267

Tablo incelendiğinde Yabancılara Türkçe öğretimi alanında erişim tarihi itibarı ile toplam 267 lisansüstü tezin tamamlandığı görülmektedir. (Yüksek lisans n=211; Doktora n=56). En çok tezin 2018 yılında [(Yüksek lisans=46)+(Doktora=14)=60], en az tezin ise 1988, 1996, 2002, 2003, 2004 yıllarında (n=1) yapıldığı görülmektedir. Tablo 2’de tezlerin sayfa ve atıf sayıları ile ilgili veriler bulunmaktadır.

Tablo 2.
Sayfa ve Atıf Sayısı Dağılımı

Tez Türü	Tez Sayısı	Sayfa Sayısı		Atıf Sayısı	
		n	Ortalama	n	Ortalama
Yüksek Lisans	211	35304	167	15244	72
Doktora	56	19828	344	7519	134
Toplam	267	55132	256	22763	85

Tabloya dikkat edildiğinde yüksek lisans tezlerinin toplam sayfa sayısı 35304, ortalamaları 167’dir. Ayrıca tezlerde yapılan toplam atıf sayısı 15244, tez başına düşen atıf sayısı 72’dir. Doktora tezlerinin toplam sayfa sayısı 19828, ortalamaları 344’tür. Doktora tezlerinin kaynakçalarında toplam 7519 referans bulunmaktadır. Tez başına düşen atıf sayısı 134’tür. Bu veriler doktora tezlerinin sayfa sayısı ortalamasının yüksek lisans tezlerinin sayfa sayısı ortalamasının iki katından daha fazla olduğunu, ortalama atıf sayısı bakımından ise iki katına yakın olduğunu göstermektedir. Tablo 3’te Yabancılara Türkçe öğretimi alanında 4 ve üzeri tez yöneten lisansüstü danışmanlar ile ilgili bulgular yer almaktadır.

Tablo 3.
Lisansüstü Tez Yöneten Danışmanlar

Danışman	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Abdurrahman Güzel	7	3	10
Veli Doğan Günay	10	-	10
Nilüfer Tapan	6	1	7
Fatma Açık	5	1	6
Tülin Polat	5	-	5
Nurettin Demir	1	4	5
Alpaslan Okur	4	1	5
Nazmiye Topçu Tecelli	4	1	5
Yıldız Kocasavaş	4	1	5
Fatih Kana	3	1	4
Talat Fatih Uluç	4	-	4
Adem İşcan	4	-	4
Halit Karatay	4	-	4

Not: Alanyazındaki ulusal ve uluslararası çalışmalarda araştırmacı isimleri verilmektedir (Al ve Tonta, 2004; Al ve Doğan, 2012; Canata ve diğerleri, 2017; Şerefoğlu Henkoğlu, Mizanalı ve Barutcu, 2019; Lefaiyre ve diğerleri, 2010; Walters & Wilder, 2015)

Söz konusu alanda en çok tez yöneten araştırmacılar Abdurrahman Güzel (n=10) ve Veli Doğan Günay’dır (n=10). Güzel’in yönettiği tezlerin 7’si yüksek lisans, 3’ü doktora düzeyindedir. Günay’ın

danışmanlık yaptığı tezlerin tamamı yüksek lisanstır. Bu araştırmacıları Nilüfer Tapan (n=7), Fatma Açık (n=6), Tülin Polat (n=6), Nurettin Demir (n=5), Alpaslan Okur (n=5), Nazmiye Topçu Tecelli (n=5), Yıldız Kocasavaş (n=5) izlemektedir. Tablo 4'te danışmanların unvan dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 4.
Danışman Unvanı Dağılımı

Yüksek Lisans			Doktora		
Unvan	n	%	Unvan	n	%
Doç. Dr.	79	37,44	Prof. Dr.	37	62,71
Dr. Öğr. Üyesi/ Yrd. Doç. Dr.	70	33,17	Doç. Dr.	15	25,42
Prof. Dr.	61	28,9	Dr. Öğr. Üyesi/ Yrd. Doç. Dr.	7	11,86
Öğr. Gör.	1	,47			

Tabloya dikkat edildiğinde yüksek lisans tezlerinin %37,44'ünün Doç. Dr. unvanındaki, 33,17'sinin Dr. Öğr. Üyesi/ Yrd. Doç. Dr. unvanındaki, 28,9'unun Prof. Dr. unvanındaki, ,47'sinin Öğr. Gör. unvanındaki danışmanlarca yönetildiği görülmektedir. Buna göre yüksek lisans tezlerini en çok Doç. Dr. unvanındaki danışmanların yönettiği belirtilebilir. Doktora tezlerinin ise %62,71'inin Prof. Dr. unvanındaki, %25,42'sinin Doç. Dr. unvanındaki, %11,86'sinin Dr. Öğr. Üyesi/ Yrd. Doç. Dr. unvanındaki araştırmacılar tarafından yönetildiği anlaşılmaktadır. Bu veriler doktora tezlerinin daha çok Prof. Dr. unvanındaki araştırmacıların yönetiminde üretildiğini göstermektedir. Çalışmanın ilerleyen bölümünde tez türüne göre atıf yapılan kaynakların dağılımına ilişkin bulgular paylaşılmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5.
Kaynak Türlerine Göre Atıf Dağılımı

Atıf Yapılan Yayın Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Dergi	2750	18,03	1694	22,52	4416	19,39
Kitap	8418	55,22	3642	48,43	12088	53,1
E-yayın	1806	11,84	877	11,66	2683	11,78
Tez	1472	9,65	917	12,19	2389	10,49
Diğer	798	5,23	389	5,17	1187	5,21
Toplam	15244	100	7519	100	22763	100

Tablo 5'e göre yüksek lisans tezlerinde en çok kitaplara (n=8418), en az diğer kaynaklara (n=798) atıf yapıldığı görülmektedir. Aynı şekilde doktora tezlerinde de en çok kitaplara (n=3642), en az diğer kaynaklara (n=389) atıf yapılmıştır. Bu kaynak türlerini her iki tez türünde, dergi (makale) takip etmektedir. Doktora tezlerinde, yüksek lisans tezlerinden farklı olarak dergi (makale) ve teze daha çok başvurulduğunu belirtmek mümkündür. Ayrıca kitap, yüksek lisans tezlerinde doktora tezlerinden daha çok başvurulan bir kaynak olmuştur. Dergi (makale) atıfları ile ilişkili olarak Tablo 6'da yabancı dergilere yapılan atıf sayıları verilmiştir.

Tablo 6.
Yabancı Dergilere Yapılan Atıfların Dağılımı

Grup	Yüksek Lisans				Doktora				
	Dergi Sayısı		Atıf Sayısı		Dergi Sayısı		Atıf Sayısı		
	n	%	n	%	n	%	n	%	
1. Grup	10	3,5	587	55,4	1. Grup	10	3,8	240	32,7
2. Grup	274	96,5	472	44,6	2. Grup	251	96,2	492	67,3
Toplam	284	100	1059	100	Toplam	261	100	732	100

Tablo 6'ya bakıldığında yüksek lisans tezlerinde sıklıkla 10 yabancı dergiye (makale) atıf yapıldığı (n=587) görülmektedir. Bunların dışında kalan 274 yabancı dergiye (makale) toplam 472 atıf yapılmıştır. Doktora tezlerinde yine 10 yabancı dergiye (makale) 240 atıf yapılmışken, ikinci gruptaki 251 dergiye 492

atıf yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu veriler her iki tez türünde de alanı yönlendiren 10 yabancı derginin olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca yüksek lisans tezlerinde 1691 (%61,4), doktora tezlerinde ise 962 (%56,7) dergi atfının Türkçe dergilere yapıldığını belirtmek mümkündür (Tablo 5, Tablo 6). Tablo 7’de doktora tezlerinde en çok atıf yapılan 20 dergi ve atıf sayıları bulunmaktadır.

Tablo 7.*Doktora Tezlerinde En Sık Atıf Yapılan 20 Dergi*

Sıra No	Dergi	Dergi Dizini	Atıf Sayısı	TR Dizin Atıf Ortalaması	Etki Faktörü
1.	<i>Dil Dergisi</i>	TR Dizin	96	1,37	-
2.	<i>Turkish Studies</i>	TR Dizin	89	0,92	-
3.	<i>TESOL Quarterly</i>	SSCI*	36	-	2,718
4.	<i>Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi</i>	TR Dizin	31	3,18	-
5.	<i>Türk Dili Dergisi</i>	-	31	-	-
6.	<i>ELT Journal</i>	SSCI	30	-	1,351
7.	<i>Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi</i>	TR Dizin	25	1,07	-
8.	<i>Applied Linguistic</i>	SSCI	25	-	3,041
9.	<i>Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi</i>	TR Dizin	21	0,52	-
10.	<i>Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi</i>	TR Dizin	19	4,69	-
11.	<i>Millî Eğitim Dergisi</i>	TR Dizin	19	1,84	-
12.	<i>Ana Dili Eğitimi Dergisi</i>	TR Dizin	18	0,72	-
13.	<i>System</i>	SSCI	18	-	1,930
14.	<i>Bilig</i>	SSCI	17	-	0,132
15.	<i>The Modern Language Journal</i>	SSCI	17	-	3,762
16.	<i>Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi</i>	TR Dizin	16	0,99	-
17.	<i>Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi</i>	Diğer	14	-	-
18.	<i>Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i>	Diğer	12	-	-
19.	<i>International Journal of Language Academy</i>	Diğer	12	-	-
20.	<i>Journal of Language and Linguistic Studies</i>	TR Dizin, ERIC**	12	0,22	-

*Sosyal Bilimler Atıf İndeksi (SSCI: Social Science Citation Index)

**Eğitim Kaynakları Bilgi Merkezi (ERIC: Education Resources Information Center)

Tablo 7’ye göre doktora tezlerinde en sık *Dil Dergisi*’ne atıf yapılmıştır (n=96). Dergi, Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezinin uluslararası hakemli bir yayın organıdır. 1988 yılında yayın hayatına başlayan dergi, ULAKBİM TR Dizin atıf dizininde taranmaktadır. Bu dergiyi *Turkish Studies* (n=89), *TESOL Quarterly* (n=36), *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (n=31), *Türk Dili Dergisi* (n=31), *ELT Journal* (n=30) izlemektedir. Tablo genel olarak değerlendirildiğinde doktora tezlerinde daha çok TR Dizin’de taranan dergilerdeki makalelere atıf yapıldığını söylemek gerekir. Sıkça atıf yapılan dergilerden 6’sının ise SSCI’da indekslendiği görülmektedir. Bu dergilerden 10’u doğrudan dil, dil öğretimi veya dilbilim ile ilgilidir. Bunun dışındaki dergiler dil ile ilgili makalelere yer vermekle birlikte sosyal bilimlerin farklı alanlarından araştırmaları da kapsamaktadır. Tabloda aynı zamanda TR Dizin’de listelenen dergilerin atıf ortalamaları ile yabancı

dergilerin etki faktörleri yer almaktadır. Bu verilerden hareketle atıfların atıf ortalaması veya etki faktörü yüksek dergilere yapıp yapılmadığı araştırılmış ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır (Spearman's $r=,371$, $p=,291$; Pearson's $r=,137$, $p=,796$). Tablo 8'de doktora tezlerinde en sık atıf yapılan 20 kitap/kitap bölümü ve atıf sayıları ile ilgili bulgular sunulmaktadır.

Tablo 8.

Doktora Tezlerinde En Sık Atıf Yapılan 20 Kitap/Kitap Bölümü

Sıra No	Kitap	Atıf Sayısı	Google Akademik Atıf Sayısı
1.	Açık, F. (2013). Dil politikaları bağlamında Türkçenin öğretimi. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), <i>Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı</i> içinde (s. 483-492). Ankara: Grafiker Yayınları	58	9
2.	Güzel, A. ve Barın, E. (2013). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi</i> . Ankara: Akçağ Yayınları	31	76
3.	Aksan, D. (2007). <i>Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim</i> . Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları	23	2710
4.	Türk Dil Kurumu. (...). <i>Türkçe sözlük</i> . Erişim adresi: http://www.tdk.gov.tr	22	1057
5.	Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). <i>Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri</i> . Ankara: Seçkin Yayıncılık	18	19987
6.	Demircan, Ö. (2002). <i>Yabancı dil öğretim yöntemleri</i> . İstanbul: Der Yayınları.	16	337
7.	Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (2002). <i>Yazılı ve sözlü anlatım</i> . Ankara: Anı Yayıncılık	16	145
8.	Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2001). <i>Approaches and methods in language teaching</i> . New York: CUP	14	16269
9.	Ergin, M. (2004). <i>Türk dil bilgisi</i> . İstanbul: Bayrak Basım Yayım Dağıtım	14	1988
10.	Turgut, M. F. & Baykul, Y. (2010). <i>Eğitimde ölçme ve değerlendirme</i> . Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık	13	1309
11.	Martı, L. (2011). Türkçe öğrenenler açısından kalıp sözler ve işlevleri. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), <i>Yabancılara Türkçe öğretimi politika yöntem ve beceriler</i> (ikinci Baskı) içinde (s.105-114). Ankara: Anı Yayıncılık	13	7
12.	Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). <i>Bilimsel araştırma yöntemleri</i> . Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık	12	2448
13.	Yalçın, A. (2012). <i>Türkçe öğretim yöntemleri</i> . Ankara: Akçağ Yayıncılık	10	397
14.	Karasar, N. (2012). <i>Bilimsel araştırma yöntemi</i> . Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık	9	622
15.	Cemiloğlu, M. (2015). <i>İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi</i> . Bursa: Alfa Aktüel Yayıncılık	9	185
16.	Calp, M. (2005). <i>Özel öğretim alanı olarak Türkçe öğretimi</i> . Konya: Eğitim Yayıncılık	9	265
17.	Demir, N. & Yılmaz, E. (2010). <i>Türk dili el kitabı</i> . Ankara: Grafiker Yayınları	9	244
18.	Durmuş, M. (2013). <i>Yabancılara Türkçe öğretimi</i> . Ankara: Grafiker Yayınları	9	3
19.	Korkmaz, Z. (1992). <i>Gramer terimleri sözlüğü</i> . Ankara: TDK	8	1303

Yayınları.			
20.	Hengirmen, M. (1996). <i>Yabancı dil öğretim yöntemleri ve Tömer yöntemi</i> . Ankara: Engin Yayıncılık.	8	83

Tabloya göre yabancılar Türkçe öğretimi doktora tezlerinde en sık atıf yapılan kitap/kitap bölümü, *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içindeki Fatma Açık'a ait olan "Dil politikaları bağlamında Türkçenin öğretimi" adlı bölümdür (n=58). Bu yayını, Abdurrahman Güzel ve Erol Barın'ın birlikte kaleme aldıkları *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (n=31), Doğan Aksan'ın *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim* (n=23), Türk Dil Kurumu tarafından basımı yapılan *Türkçe sözlük* (n=22) takip etmektedir. Doktora tezlerinde sıkça atıf yapılan kitap/kitap bölümlerine dikkat edildiğinde kaynaklar arasında sadece bir kitabın (*Approaches and methods in language teaching*) (n=14) yabancı olduğu, diğerlerinin ulusal olduğu görülmektedir. Ayrıca kaynaklardan dördünün doğrudan yabancılar Türkçe öğretimi, dördünün dil bilgisi, üçünün Türkçe öğretimi, üçünün bilimsel araştırma yöntemleri, ikisinin yabancı dil öğretimi, ikisinin sözlük, birinin dil öğretimi, birinin ise ölçme ve değerlendirme ile ilgili olduğunu söylemek mümkündür.

Tabloda kitapların Google Akademik atıf sayılarına da yer verilmektedir. Tezlerde kitaplara yapılan atıfların sayısı ile Google Akademik atıf sayıları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman korelasyon katsayısı analizi kullanılmıştır. Analiz sonucuna göre anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($r=,149$, $p=,529$). Araştırmanın sonraki bölümünde doktora tezlerinin kaynakçalarında en sık atıf yapılan yazarlara ilişkin veriler sıralanmaktadır (Tablo 9).

Tablo 9.
Doktora Tezlerinde En Sık Atıf Yapılan 20 Yazar

Sıra No	Yazar	Atıf Sayısı	Google Akademik Atıf Sayısı
1.	Özcan Demirel	60	10797
2.	Doğan Aksan	52	6689
3.	Firdevs Güneş	40	3406
4.	Murat Özbay	32	2669
5.	Ömer Demircan	29	1304
6.	Erol Barın	25	456
7.	Mustafa Durmuş	24	188
8.	Ali Göçer	24	1590
9.	Mehmet Hengirmen	24	1018
10.	Zeynep Korkmaz	21	6290
11.	Muharrem Ergin	20	5658
12.	Berke Vardar	20	2025
13.	Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek	19	25407
14.	Fatma Açık	17	196
15.	Hayati Akyol	17	2865
16.	Adem İşcan	17	477
17.	Niyazi Karasar	17	21397
18.	Şener Büyüköztürk	15	32211
19.	Mehmet Kara	15	504
20.	Halit Karatay	15	1320

Tabloya bakıldığında doktora tezlerinde en sık atıf alan yazarların sırasıyla Özcan Demirel (n=60), Doğan Aksan (n=52), Firdevs Güneş (n=40), Murat Özbay (n=32), Ömer Demircan (n=29), Erol Barın (n=25) ve tabloda belirtilen diğer araştırmacılar olduğu görülmektedir. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programında profesör unvanında araştırmalarına devam eden Özcan Demirel'in Google Akademik verilerine göre toplam atıf sayısı 10781, h-indeksi 41'dir. Özellikle dilbilim alanındaki çalışmaları ile tanınan Doğan Aksan'ın eserlerine yapılan atıfların sayısı Google Akademik veri tabanına göre 100'ü geçmiştir. Doktora tezlerinde sıkça atıf yapılan

önemli bilim insanlarından bir diğeri de Firdevs Güneş'tir. Güneş'in, uzmanlık alanını betimleyen YÖK AKADEMİK'teki anahtar kelimeleri; İlk Okuma Yazma ve Türkçe Eğitimi, Temel Eğitim ve Hayat Bilgisi Eğitimidir. Araştırmacının SOBIAD atıf dizinine göre toplam atfı 3812, h-indeksi 32'dir. Atıf sayısı bakımından Güneş'i takip eden Murat Özbay, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında Profesör kadrosunda görevine devam etmektedir. Özbay'ın YÖK AKADEMİK anahtar kelimesi Türkçe Eğitimidir. Araştırmacının, SOBIAD atıf dizindeki kayıtlar doğrultusunda toplam atıf sayısının 812, h-indeksinin 13 olduğu anlaşılmaktadır. Buna dayanarak doktora tezlerinde en sık atıf yapılan araştırmacıların tamamının ulusal düzeydeki araştırmacılar olduğu ve çoğunun dolaylı olarak Yabancılara Türkçe öğretimi alanı ile ilişkili olduğu söylenebilir. Doktora tezlerinde en sık atıf yapılan yazarların tezlerdeki atıf sayıları ile Google Akademik toplam atıf sayılarının ilişkisi incelendiğinde anlamlı bir korelasyonun olmadığı gözlenmektedir (Spearman's $r=,051$, $p=,829$). Çalışmanın ilerleyen bölümünde yüksek lisans tezlerinin kaynakçalarında en sık yer verilen 20 dergi ve atıf sayıları yer almaktadır (Tablo 10).

Tablo 10.

Yüksek Lisans Tezlerinde En Sık Atıf Yapılan İlk 20 Dergi

Sıra No	Dergi	Dergi Dizini	Atıf Sayısı	TR Dizin Atıf Ortalaması	Etki Faktörü
1.	<i>Turkish Studies</i>	TR Dizin	255	0,92	-
2.	<i>Dil Dergisi</i>	TR Dizin	157	1,37	-
3.	<i>Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi</i>	TR Dizin	121	1,07	-
4.	<i>Applied Linguistic</i>	SSCI	101	-	3,041
5.	<i>ELT Journal</i>	SSCI	71	-	1,351
6.	<i>Türk Dili Dergisi</i>	-	71	-	-
7.	<i>Child Development</i>	SSCI	68	-	5,024
8.	<i>Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i>	TR Dizin	59	3,18	-
9.	<i>Journal of Language and Linguistic Studies</i>	TR Dizin, ERIC	51	0,22	-
10.	<i>Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i>	TR Dizin, ESCI*	48	5,31	-
11.	<i>Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi</i>	TR Dizin	46	1,63	-
12.	<i>Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi</i>	TR Dizin	45	0,52	-
13.	<i>Ana Dili Eğitimi Dergisi</i>	TR Dizin	43	0,72	-
14.	<i>Millî Eğitim Dergisi</i>	TR Dizin	36	1,84	-
15.	<i>Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi</i>	TR Dizin	30	1,33	-
16.	<i>Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi</i>	TR Dizin	29	4,69	-
17.	<i>Millî Folklor</i>	TR Dizin, A&HCI**	27	1,39	-
18.	<i>TESOL Quarterly</i>	SSCI	27	-	2,718
19.	<i>The Modern Language Journal</i>	SSCI	27	-	3,762
20.	<i>International Journal of Lexicography</i>	SSCI	26	-	0,59

* Gelişmekte Olan Kaynaklar Atıf Dizini (ESCI: Emerging Sources Citation Index)

** Sanat ve Beşerî Bilimler Atıf Dizini (A&HCI: Arts&Humanities Citation Index)

Tablodan hareketle yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki yüksek lisans tezlerinde en sık *Turkish Studies* adlı dergiye atıf yapıldığını ifade etmek mümkündür (n=255). 2006 yılında yayın hayatına başlayan söz konusu dergi, sosyal bilimlerin farklı alanlarından çalışmalara yer vermektedir. ULAKBİM TR Dizin ve SOBİAD dizinlerinde indekslenen derginin TR Dizin verilerine göre toplam atfı 6188'dir. Ayrıca SOBİAD atf dizini verileri, derginin 2019 yılındaki atf sayısının 449, etki faktörünün ise 0,216 olduğunu göstermektedir. Bu dergiyi sırasıyla *Dil Dergisi* (n=157), *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi* (n=121), *Applied Linguistic* (n=101), *ELT Journal* (n=71) ve *Türk Dili Dergisi* (n=71) izlemektedir. 20 derginin, 9'u doğrudan dil, dil öğretimi veya dilbilim alanı ile ilgilidir. Ayrıca dergilerden 10'u TR Dizin'de, 6'sı SSCI'da, 1'i TR Dizin ve ERIC'te, 1'i TR Dizin ve ESCI'da, 1'i TR Dizin ve A&HCI'da taranmaktadır. Dikkat çekici bir başka bulgu da dergilerin çoğunlukla fakülte veya enstitü yayın organı olarak faaliyetlerini gerçekleştiriyor olmasıdır. Öte yandan atıf yapılan dergilerin atf sayıları ile veri tabanlarındaki atf değerleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır (Spearman's $r=-,236$, $p=,437$; Pearson's $r=,221$, $p=,674$). Doktora tezlerinde en sık atıf yapılan dergilerin sıralaması ile yüksek lisans tezlerinde en sık atıf yapılan 14 derginin sıralaması arasında bir ilişki olup olmadığı sorgulanmış ve herhangi bir ilişki gözlenmemiştir (Pearson's $r=,472$, $p=,088$). Tablo 11'de yüksek lisans tezlerinin kaynakçalarıyla ilgili bir başka veri olarak en sık atıf yapılan 20 kitap/kitap bölümü ile ilgili bulgular paylaşılmıştır.

Tablo 11.

Yüksek Lisans Tezlerinde En Sık Atıfta Bulunulan 20 Kitap/Kitap Bölümü

Sıra No	Kitap	Atıf Sayısı	Google Akademik Atıf Sayısı
1.	Durmuş, M. ve Okur, A. (Ed.). (2013). <i>Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı</i> . Ankara: Grafiker Yayınları.	109	162
2.	Aksan, D. (2003). <i>Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim</i> . Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.	97	132
3.	Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2015). <i>Bilimsel araştırma yöntemleri</i> . Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık	92	2448
4.	Demircan, Ö. (1990). <i>Yabancı dil öğretim yöntemleri</i> . İstanbul: Ekin Eğitim Yayıncılık.	88	337
5.	Ergin, M. (1998). <i>Türk dil bilgisi</i> . (3. Baskı). İstanbul: Bayrak Basım Yayım Dağıtım.	68	1988
6.	Türk Dil Kurumu. (2015). <i>Türkçe sözlük</i> . Ankara: Türk Dil Kurumu.	65	1057
7.	Martı, L. (2011). Türkçe öğrenenler açısından kalıp sözler ve işlevleri. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), <i>Yabancılara Türkçe öğretimi politika yöntem ve beceriler</i> (İkinci Baskı) içinde (s.105-114). Ankara: Anı Yayıncılık.	48	7
8.	Durmuş, M. (2013). <i>Yabancılara Türkçe öğretimi</i> . Ankara: Grafiker Yayınları.	44	3
9.	Banguoğlu, T. (2000). <i>Türkçenin grameri</i> . Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.	38	1605
10.	Yalın, H. İ. (2010). <i>Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme</i> . Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık	33	700
11.	Kaplan, M. (1982). <i>Kültür ve dil</i> . İstanbul: Dergâh Yayınları	30	372
12.	Vardar, B. (2002). <i>Açıklamalı dil bilim terimleri sözlüğü</i> . İstanbul: Multilingual Yayınları	28	1253
13.	Korkmaz, Z. (1992). <i>Gramer terimleri sözlüğü</i> . Ankara: TDK Yayınları	28	1303
14.	Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2001). <i>Approaches and methods in language teaching</i> . New York: CUP	25	16269
15.	Hengirmen, M. (1996). <i>Yabancı dil öğretim yöntemleri ve</i>	22	83

<i>Tömer yöntemi</i> . Ankara: Engin Yayınevi			
16.	Günay, V. D. (2003). <i>Metin bilgisi</i> . İstanbul: Multilingual Yayınları	21	515
17.	Sever, S. (2015). <i>Türkçe öğretimi ve tam öğrenme</i> . Ankara: Anı Yayıncılık	20	923
18.	Aksan, D. (1996). <i>Türkçenin sözcük bilgisi</i> . Ankara: Engin Yayınevi	20	592
19.	Güvenç, B. (2002). <i>Kültürün Abc'si</i> . İstanbul: Yapı Kredi Yayınları	19	332
20.	Aksan, D. (2009). <i>Anlambilim</i> (4. Baskı). Ankara: Engin Yayıncılık.	18	725

Yüksek lisans tezlerinde bilim iletişimine en çok katkı sağlayan kaynak *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* adlı yayındır (n=109). Aynı kitapta Leyla Martı tarafından kaleme alınan "Türkçe öğrenenler açısından kalıp sözler ve işlevleri" başlıklı bölümün de atıfları değerlendirmeye alındığında söz konusu eserin atıf sayısı 157'ye ulaşmaktadır. Anılan eseri sırasıyla *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim* (n=97), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (n=92), *Yabancı dil öğretim yöntemleri* (n=88), *Türk dil bilgisi* (n=68), *Türkçe sözlük* (n=65), *Yabancı dil öğretim yöntemleri* (n=60) takip etmektedir. Kitaplardan sadece biri yabancıdır. Eserler konu alanlarına göre sınıflandırıldığında altısının dil, dil bilgisi, dilbilim; üçünün yabancılar Türkçe öğretimi; üçünün sözlük; ikisinin yabancı dil öğretimi; ikisinin kültür ve dil ilişkisi; birinin Türkçe öğretimi; birinin bilimsel araştırma yöntemleri; birinin öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı ve birinin dil öğretimine ilişkin olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Spearman analizi sonucunda en sık atıf yapılan kitapların tezlerdeki atıf sayıları ile Google Akademik veri tabanındaki atıf sayıları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($r=-,080$, $p=,738$). Yüksek lisans ve doktora tezlerinde birlikte atıf yapılan 13 kitabın sıralamasının benzerlik gösterip göstermediğini anlayabilmek için yapılan analizlere göre ilişkinin anlamlı olduğu belirlenmiştir (Pearson's $r=,624$, $p=,023$). Tezlerde en çok atıfta bulunulan yazarlar ve atıf sayıları araştırmanın sonraki bölümünde yer almaktadır (Tablo 12).

Tablo 12.*Yüksek Lisans Tezlerinde En Sık Atıf Yapılan 20 Yazar*

Sıra No	Yazar	Atıf Sayısı	Google Akademik Atıf Sayısı
1.	Doğan Aksan	215	6689
2.	Özcan Demirel	213	10797
3.	Erol Barın	125	456
4.	Ömer Demircan	115	1304
5.	Mehmet Hengirmen	81	1018
6.	Murat Özbay	81	2669
7.	Muharrem Ergin	80	5658
8.	Firdevs Güneş	69	3406
9.	Ali Göçer	65	1590
10.	Zeynep Korkmaz	64	6290
11.	Nilüfer Tapan	63	193
12.	Berke Vardar	58	2025
13.	Tülin Polat	52	167
14.	Niyazi Karasar	51	21397
15.	Şükran Dilidüzgün	49	283
16.	Adem İşcan	48	477
17.	Bozkurt Güvenç	42	2813
18.	Mehmet Kaplan	42	2329
19.	Fatma Açık	41	196
20.	Tahsin Banguoğlu	37	2182

Tablo 12'ye göre yüksek lisans tezlerinde en sık atıf yapılan araştırmacı Doğan Aksan'dır (n=215). Aksan'ı takip eden bilim insanları ise Özcan Demirel (n=213), Erol Barın (n=125), Ömer Demircan

(n=115), Mehmet Hengirmen (n=81), Murat Özbay (n=81 ve tabloda sıralanan diğer araştırmacılarıdır. Bu noktada daha önce sözü edilmeyen ama yabancılara Türkçe öğretimi akademik alan yazınında önemli bir kimlik olarak Erol Barın üzerinde durmak gerekir. Barın, Doktor Öğretim Üyesi unvanı ile Kıbrıs İlim Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında görev yapmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi alanına hem uygulamada hem de kuramsal zemini oluşturmada önemli katkılar sunan araştırmacının Google Akademik verilerine göre atıf sayısı 459'dur. H-indeksi ise 11'dir. Yüksek lisans tezlerinde atıf sayısı yüksek isimlerden biri olan Ömer Demircan, dilbilim ve yabancı dil öğretimi alanında en sık atıf yapılan önemli bir bilim insanıdır. Üzerinde durulması gereken diğer bir araştırmacı Mehmet Hengirmen'dir. Dil, dilbilim, yabancı dil öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi alanlarında başvuru kaynaklarının sahibi olan Hengirmen, çalışmalarının yayım tarihi göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'de Yabancılara Türkçe öğretimi alanında akademik çalışmaları başlatan ilk kişi olarak değerlendirilebilir. Tablodaki verilerden en sık atıf yapılan yazarların çoğunlukla Yabancılara Türkçe öğretimi alanının dışındaki araştırmacılar olduğu çıkarımı yapılabilir. Dilbilim, Türk Dili, Türk Edebiyatı bilim alanlarındaki araştırmacıların alan yazındaki bilgi ihtiyacı ve bilgi kullanımını başat ölçüde etkilediğini belirtmek mümkündür. Bir başka bulguya göre yüksek lisans tezlerinde atıf yapılan araştırmacıların atıf sayıları ile Google Akademik toplam atıf sayıları arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı ifade edilebilir Spearman's $r=-,280$, $p=,232$). Doktora tezleri ile yüksek lisans tezlerinde atıf yapılan yazarların sıralamalarının ilişkisini ortaya koymak için yapılan analizde sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğunu belirtmek mümkündür (Pearson's $r=,853$, $p=,000$).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma; mevcut bilgilere göre Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yüksek lisans ve doktora düzeyinde olmak üzere tamamlanan lisansüstü tezlerin kaynaklarında yer alan atıfların analizini, tezlerde çoğunlukla atıf yapılan kaynak türü ve kaynakları, sıklıkla atıf yapılan dergilerin etki faktörü ve dizinlerini, en sık atıf yapılan yazarları, tez danışmanları ve danışman unvanlarını inceleyen ilk araştırmadır.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında Türkiye'deki üniversitelerde tamamlanan 211'i yüksek lisans ve 56'sı doktora olmak üzere toplam 267 tezin atıf analizi tekniği ile incelemeyi amaçlayan bu çalışmada, tez sayısının önceki yıla göre iki kattan daha fazla artarak 2018 yılında büyük bir ivme kazandığı belirlenmiştir. Alana gösterilen bu ilginin aynı oranda 2019 yılında da devam ettiğini söylemek mümkündür. Buradan hareketle söz konusu alan için 2018 yılının önemli bir dönüm noktası olduğuna dikkat çekilebilir. Bu artışın temel sebebi olarak 2009 yılında faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Enstitüsü ve 2016 yılında kurulan Türkiye Maarif Vakfından söz edilebilir. Anılan kurumlar çok sayıda ülkede açtıkları kültür merkezleri ve okullar aracılığıyla Türk kültürünün tanıtımında ve Türkçenin öğretiminde önemli bir görev yüklenmiştir. Dolayısıyla dünya dili olmaya aday Türkçe de bu kurumların katkısıyla daha çok önemsenmeye başlamıştır. Ayrıca farklı ülkelerden Türkiye'ye gerçekleşen göç dalgası da tez çalışmalarının artışına sebep gösterilebilir. Başta Suriye olmak üzere Irak, Afganistan veya Afrika'nın farklı ülkelerinden Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan insanların topluma adapte olabilmeleri ve hayatlarını olabildiğince iyi sürdürebilmeleri için Türkçe öğrenmeleri bir zorunluluktur. Ayrıca göçmenlerin, Türkçe konusunda yeterliliklerinin olmaması Türkiye'de bazı sosyal sorunlara da yol açmaktadır. Dolayısıyla Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler, göçmenlere Türkçe öğretmek için kendi bünyelerinde program geliştirme, içerik oluşturma, içerikleri uygulama gibi bazı çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında araştırmalar yapan bilim insanları da oluşan ihtiyaca katkı sunarak araştırma belleğinin gelişimine ortam hazırlamışlardır.

Tezlerin sayfa ve atıf sayısına göre yapılan incelemede doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerinden 177 daha fazla sayfa ortalamasına ve 62 daha fazla atıf ortalamasına sahip olduğu anlaşılmıştır. Benzer şekilde Kushkowsky ve diğerleri (2003) de doktora tezlerinin, yüksek lisans tezlerinden ortalama 43,6 daha fazla alıntı ve 55 sayfa daha içerdiğini belirlemişlerdir. Buna dayalı olarak doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerinden daha kapsamlı bir içeriğe ve literatür taramasına sahip olduğu söylenebilir. Çünkü bilimsel bir araştırmadaki alıntılar ve onların sayısı, o araştırmacının entelektüel niteliği hakkında önemli fikirler sunmaktadır. Akademik gelişimin devingen bilgi birikimine dayalı olarak ilerleyen dinamik bir

süreç olduğu düşünüldüğünde ulaşılan sonucun doğal karşılanabileceği ifade edilebilir. Bir başka veriye göre incelenen doktora tezlerinde tez başına düşen atıf ortalamasının 134 olduğu görülmektedir. Bu bulgu alan yazınla tutarlı değildir. Nitekim Mishra ve diğerlerinin (2014, s. 30) Vikram Üniversitesinde tamamlanan İngilizce doktora tezlerini atıf analizine tabi tuttukları araştırmada ise bu ortalamasının 98,16 olduğu saptanmıştır.

Lisansüstü tezler, ilgili alanda uzman öğretim üyelerinin danışmanlığında hazırlanır. Danışman, lisansüstü eğitim sürecinin başından sonuna kadar öğrencilere alanın entelektüel yapısından haberdar olma, alanla ilgili temel kaynaklara ulaşma, kaynakları yorumlama, akademik yazma gibi konularda yol gösterir. İdeal bir önerme olarak danışman ne kadar etkili bir araştırmacı ise öğrencinin de o doğrultuda ilerleyeceği belirtilebilir. Bu nedenle lisansüstü tezlere danışmanlık yapan bilim insanlarının uzmanlık alanları oldukça önemli görülmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki lisansüstü tezlere danışmanlık yapan araştırmacılara bakıldığında ilk sırada Abdurrahman Güzel gelmektedir. Bu sonuç, Güzel'in Türkçe eğitimi bölümlerinin kuruluşu ve gelişimi konusundaki öncü çalışmaları göz önünde bulundurulduğunda beklenen bir durum olarak nitelendirilebilir (Güzel, 2003a; 2003b). Ayrıca Güzel'in yabancılara Türkçe öğretimi alan yazınına yön veren çalışmalara sahip olduğu bilinmektedir (Güzel, 2010; Güzel ve Barın, 2013). Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki lisansüstü tezlerinin oluşturulmasında etkin olan bir diğer önemli araştırmacı Veli Doğan Günay'dır. Daha çok dilbilim alanındaki çalışmaları ile bilinen Günay, yabancılara Türkçe öğretimi alanında da önemli eserler ortaya koymuştur (Günay, 2001; Atay Genç, Kömürçüoğlu, Çetin ve Günay, 2016). Ayrıca yabancılara Türkçe öğretimi alanında kullanılagelen önemli bir ders materyali olan İzmir Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Seti'nin hazırlanmasında entelektüel öncülük yapmıştır.

Akademik unvan, öğretim elemanlarının bilimsel üretimlerinin temel uzmanlık alanlarına özgü ölçütlere göre değerlendirilmesi sonucu elde edilir. Bu unvanlar çoğunlukla akademisyenin bilimsel kimliği hakkında ipuçları ortaya koyar. Bu durum göz önünde bulundurularak tezlerin daha çok hangi unvanlara sahip araştırmacılar tarafından yönetildiğinin belirlenmesinin önemli olacağı düşünülmüştür. Yapılan incelemelerden elde edilen sonuca göre yüksek lisans tezlerinin daha çok Doç. Dr. unvanındaki, doktora tezlerinin ise Prof. Dr. unvanındaki araştırmacılar tarafından yönetildiği gözlenmiştir. Elde edilen bu sonuç, tezlerin çoğunlukla ileri bilimsel deneyime sahip araştırmacıların danışmanlığında hazırlandığını göstermektedir. Bu noktada unvanın her zaman bilimsel yetkinliği doğrulamayacağı fikrini de hatırlamak gerekir.

Atıf analizi neticesinde tezlerde araştırmacıların daha çok kitaplara atıf yaptıkları anlaşılmıştır. Özenç Uçak ve Al'a (2008, s. 230) göre sosyal bilim tezlerinde atıfların çoğunluğu kitaplardan oluşmaktadır. Bu araştırmacıların bulguları, sosyal bilimlerde kitap atıflarının dergi atıflarından yaklaşık üç kat daha fazla olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda kitaplara daha fazla atıf yapılan bilim alanları felsefe (%93), İngiliz dili ve edebiyatı (%87,2) ile sosyolojidir (%70,7). Farklı ülkelerde sosyal bilim tezleriyle ilgili yapılan araştırmaların sonuçlarının da bu yönde olduğu görülmüştür (Aliyu, 2015; Okiy, 2003; Kushkowski ve diğerleri, 2003). Sosyal bilim alanı olarak Yabancılara Türkçe öğretimi tezlerinde kitap atıflarının, toplam atıf sayısındaki oranı her iki tez türünde de yaklaşık %50'dir. Yüksek lisans tezlerinde kitap atıflarının yüzdesi dergi atıflarının yaklaşık üç katıdır. Benzer biçimde doktora tezlerinde bu rakam iki katından daha fazladır. Bu veriler yabancılara Türkçe öğretimi tezlerinde bilimsel iletişimin yarı oranda kitap ağırlıklı olarak gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte dergi, elektronik kaynak ve tezlerin de atıf yapılan kaynaklar arasında önemli bir paya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmadan elde edilen bir başka sonuca göre yüksek lisans tezlerinde yabancı dilde yayımlanan 284 dergiye 1059, doktora tezlerinde ise 261 dergiye 732 atıf yapılmıştır (Tablo 6). Yüksek lisans tezlerindeki atıflar iki grupta incelendiğinde atıfların 587'sinin (%55,4) 10, 472'sinin (%44,6) 274; doktora tezlerindeki atıfların 240'ının (%32,7) 10, 492'sinin (%67,3) 251 dergiye yapıldığı görülmektedir. Bu veriler daha çok sayıdaki dergiye daha az atıf yapıldığını ortaya koymaktadır. Daha açık bir anlatımla yabancılara Türkçe öğretimi alanında sıkça başvuru alan az sayıda çekirdek dergi olduğu ifade edilebilir. Benzer sonuçlara farklı alanlarda yapılan çalışmalarda da rastlanmaktadır (Al ve Tonta, 2004; Feyereisen ve Spoiden, 2009;

Garfield, 1980; Gmür, 2003). Bu bulgu lisansüstü öğrencilerin, alan araştırmacılarının, meraklı okuyucuların izlemesi gereken çekirdek yayınlara ilişkin geniş ve yararlı bir veri yelpazesi sunmaktadır.

Doktora ve yüksek lisans tezlerinde en sık *Turkish Studies* ve *Dil Dergisi'*ne atıf yapıldığı saptanmıştır. Bu sonuç yabancılara Türkçe öğretimi alanının bilimin evrensel bilgi ağı yerine daha çok yerel bilgi ağından beslendiğini göstermektedir. En sık atıf yapılan kitap/kitap bölümü ve yazarlara bakıldığında da benzer bir durumla karşılaşmaktadır. Oysa yabancılara Türkçe öğretimi, temelde yabancı dil öğretim alanı ile doğrudan ilişkilidir. Türkçenin ana dili olarak öğretimi ile yabancı dil olarak öğretimi de farklı planlamalar, stratejiler ve uygulamalar gerektirmektedir. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretimi alanında araştırma yapan bilim insanlarının diğer ülkelerde gerçekleştirilen yabancı dil öğretimi ile ilgili akademik çalışmaları da takip etmeleri bilimsel bir zorunluluktur.

Doktora ve yüksek lisans tezlerinde atıf yapılan kitapların ve yazarların sıralaması dışında atıf yapılan derginin atıf sayısı ve TR Dizin atıf ortalaması, atıf yapılan yazarların atıf sayısı ve Google Akademik atıf sayısı gibi parametreler arasında istatistiksel bir ilişkinin olmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar genellikle lisansüstü öğrencilerin atıf yapma konusunda bilim okuyazarı olmadıklarını göstermektedir. Başka bir ifadeyle öğrenciler bir kaynağa atıfta bulunmadan önce o kaynağın niteliğine ilişkin verileri göz ardı etmektedirler. Bu tutum, belirli kaynaklara veya kaynak kişilere sürekli atıf yapılması ve bunların dışında kalan daha nitelikli kaynakların daha az ilgi görmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu eğilim “zamanla alan araştırmalarının bilimsel etkinliğinin belirli alanlarda yoğunlaşmasına, farklı çalışma konularına açılımın engellenmesine, verili durumun doğal karşılanmasına neden olabilir (Baumgartner ve Pieters, 2003; Cronin, 2001; Karagöz ve Şeref, 2019; Pilkington ve Meredith, 2009).

Tezlerde yabancılara Türkçe öğretimi, Türkçe öğretimi, Türk dil bilgisi gibi alanlar dışında farklı disiplinlerden kitaplara çok az atıf yapıldığı saptanmıştır. Bilim alanları arasındaki sınırların neredeyse yok olduğu son zamanlarda disiplinler arası çalışmalar tek boyutlu araştırmalara göre daha çok değer görmeye başlamıştır. Bu anlayış uyarınca lisansüstü öğrencilerin tez çalışmalarını planlarken diğer bilim alanlarındaki üretimleri takip etmelerinin ve konu alanları ile ilgili olan bilimsel kaynakları arşivlemelerinin araştırmalarına çok yönlü bir bakış açısı kazandıracığı belirtilebilir. Ayrıca yabancılara Türkçe öğretimi alanının gelişimi, alandaki sorunların çözümü veya alana yeni bakış açıları kazandırmanın en etkili yollarından biri, yabancı dil öğretiminin farklı alanlarındaki bilimsel çıktılarının dikkatle izlenmesidir. Aynı zamanda bu yol, alandaki ilgiyi dar bir çerçeveden kurtarıp daha güncel, ihtiyaç duyulan evrensel tartışmalara yönlendirebilecektir. Dolayısıyla lisansüstü öğrencilerin Türkçe öğretimi ve yabancılara Türkçe öğretimi kaynakları dışında öğretimde güncel stratejileri ele alan, modern ölçme ve değerlendirme tekniklerinin yabancı dil öğretiminde kullanımı konusuna eğilen, yabancı dil öğretiminde sınıf içi uygulamalara yer veren, yabancı dil öğretiminin psikososyal boyutunu doğrudan psikolojinin ve sosyolojinin verilerine dayanarak detaylı anlatan kaynaklara ve yayınlara yönelmeleri büyük önem arz etmektedir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu çalışma, Yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde listelenen 267 lisansüstü teze sınırlıdır. Ulaşılan sonuçlar bu sınırlılığa göre değerlendirilmelidir. Alanın atıf özelliklerine yönelik daha bütüncül bir değerlendirme için ULAKBİM TR Dizin, Scopus gibi atıf dizinlerinde indekslenen araştırmaların da incelenmesi gerekir. Ayrıca alanda kaleme alınan bilimsel kitapların kaynakçaları da analiz edilerek sonuçlarının paylaşılması Yabancılara Türkçe öğretimi alanında bilimsel iletişimin gelişmesine katkıda bulunabilir.

References

- Al, U. ve Doğan, G. (2012). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tezlerinin atıf analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(2), 349-369.
- Al, U., ve Tonta, Y. (2004). Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 19-47.
- Aliyu, Y. (2015). Citation analysis of doctoral theses in education, University of Maiduguri, Nigeria. *Annals of Borno*, 25(1), 60-67.
- Almeida, P. (1996). Knowledge sourcing by foreign multinationals: Patent citation analysis in the US semiconductor industry. *Strategic Management Journal*, 17(S2), 155-165.
- Atay Genç, D., Kömürçüoğlu, E., Çetin, B. ve Günay, V. D. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin (-Di) geçmiş zaman için koşaç yerine "Ol-" eylemini kullanma eğilimleri. *International Journal of Language Academy*, 4(4), 131-139.
- Banateppanvar, K., Biradar, B.S. & Kannappanavar, B.U. (2013). Citation analysis of doctoral theses in Biotechnology submitted to Kuvempu University, Karnataka: A case study. *International Journal of Information Dissemination and Technology*, 3(3), 147-157.
- Barın, E. (2003). Yabancılara Türkçenin öğretiminde temel söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 311-317.
- Baumgartner, H., & Pieters, R. (2003). The structural influence of marketing journals: A citation analysis of the discipline and its subareas over time. *Journal of Marketing*, 67(2), 123-139.
- Bayraktar, N. (2003). Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi. *Dil Dergisi*, (119), 58-71.,
- Becker, D. A., & Chiware, E. R. (2015). Citation analysis of masters' theses and doctoral dissertations: Balancing library collections with students' research information needs. *The Journal of Academic Librarianship*, 41(5), 613-620.
- Borgman, C. L., & Furner, J. (2002). Scholarly communication and bibliometrics. *Annual Review of Information Science and Technology*, 36, 3-72.
- Bornmann, L., & Daniel, H. D. (2008). What do citation counts measure? A review of studies on citing behavior. *Journal of Documentation*, 64, 45-80.
- Butler, L., & Visser, M. S. (2006). Extending citation analysis to non-source items. *Scientometrics*, 66(2), 327-343.
- Buttlar, L. (1999). Information sources in library and information science doctoral research. *Library & Information Science Research*, 21(2), 227-245.
- Büyükkız, K. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.
- Canata, F., Çapkın, Ç., Doğan, G., Sünger, B., ve Oynak, E. (2017). İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü lisansüstü tezlerinin atıf analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(1), 31-46.
- Candaş-Karababa, Z. C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-278.
- Cronin, B. (2001). Bibliometrics and beyond: Some thoughts on web-based citation analysis. *Journal of Information science*, 27(1), 1-7.
- Çelebi, C., Ergül, E., Usta, B. ve Mutlu, M. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(3), 39-52.
- Çiftçi, Ö. ve Coşkun, H. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların farklı değişkenlere göre tasnifi. *International Journal of Language Academy*, 5(4), 205-214.
- Çiftçi, Ö., ve Demirci, R. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Electronic Turkish Studies*, 13(28), 265-339.

- Demircan, Ö. (1975). Türkiye’de yabancı dil öğretimi üzerine bir kaynakça denemesi. *Dil ve Edebiyat Dergisi (Dil Öğretimi Özel Sayısı)*, 31(285), 242-266.
- Dubin, D., Häfner, A. W., & Arndt, K. A. (1993). Citation classics in clinical dermatologic journals: citation analysis, biomedical journals, and landmark articles, 1945-1990. *Archives of Dermatology*, 129(9), 1121-1129.
- Eckel, E. J. (2009). The emerging engineering scholar: A citation analysis of theses and dissertations at Western Michigan University. *Issues in Science & Technology Librarianship*, 56, 1-17.
- Edwards, S. (1999). Citation analysis as a collection development tool: A bibliometric study of polymer science theses and dissertations. *Serials review*, 25(1), 11-20.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılar Türkçe öğretimi ile ilgili bir kaynakça denemesi. *Turkish Studies*, 4(3), 888-937.
- Erdem, M. D., Gün, M., Şengül, M., ve Özkan, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılmış bilimsel makalelerde geçen anahtar sözcüklere ilişkin bir içerik analizi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 213-237.
- Feng, L. (2011). Research on library literature resources guarantee based on citation analysis. *Journal of Academic Libraries*, 5.
- Feyereisen, P., & Spoiden, A. (2009). Can local citation analysis of master's and doctoral theses help decision-making about the management of the collection of periodicals? A case study in psychology and education sciences. *The Journal of Academic Librarianship*, 35(6), 514-522.
- Gao, S. J., Yu, W. Z., & Luo, F. P. (2009). Citation analysis of PhD thesis at Wuhan University, China. *Library Collections, Acquisitions, and Technical Services*, 33(1), 8-16.
- Garfield, E. (1972). Citation analysis as a tool in journal evaluation. *Science*, 178(4060), 471-479.
- Garfield, E. (1980). Bradford’s law and related statistical patterns. *Current Contents*, 19(8), 476-583.
- Gmür, M. (2003). Co-citation analysis and the search for invisible colleges: A methodological evaluation. *Scientometrics*, 57(1), 27-57.
- Gooden, A. M. (2001). Citation analysis of chemistry doctoral dissertations: An Ohio State University case study. *Issues in Science and Technology Librarianship*, 32, 1-16.
- Göçer, A., Çaylı, C. ve Çavuş, S. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili kaynakça denemelerine kesitsel bir katkı: 2013-2015 yılları. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi*, 1(1), 19-85.
- Göçer, A., Tabak, G., ve Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kaynakçası. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (32), 73-126.
- Göçer, A., ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies*, 6(3), 797-810.
- Günay, V. D. (2001). Yabancı dil öğrenimi ve güdülenme. *Ana Dili, Dil ve Eğitim Dergisi*, 22, 18-25.
- Güzel, A. (2003a). Türkçe’nin eğitimi-öğretimi bölümlerinde kurulması gerekli görülen anabilim dalları hakkında yeni projelerimiz. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (13), 63-86.
- Güzel, A. (2003b). Eğitim fakültelerinde Türkçe öğretmenliği bölümünün kuruluşu ve hedefleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 7.
- Güzel, A. (2010). *İki dillilere Türkçe öğretimi (Almanya örneği)*. Ankara: Vizyon Yayınevi.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Harzing, A. W. K., & Van der Wal, R. (2008). Google Scholar as a new source for citation analysis. *Ethics in science and environmental politics*, 8(1), 61-73.
- Harzing, A. W., & Alakangas, S. (2016). Google Scholar, Scopus and the Web of Science: a longitudinal and cross-disciplinary comparison. *Scientometrics*, 106(2), 787-804.

- Hoffmann, K., & Doucette, L. (2012). A review of citation analysis methodologies for collection management. *College & Research Libraries*, 73(4), 321-335.
- İşcan, A. (2012). Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimin tarihçesi. A. Şahin (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* içinde (s. 3-29). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Jalilifar, A. (2012). Academic attribution: Citation analysis in master's theses and research articles in applied linguistics. *International Journal of Applied Linguistics*, 22(1), 23-41.
- Jalilifar, A., & Dabbi, R. (2012). Citation in applied linguistics: Analysis of introduction sections of Iranian master's theses. *Linguistik Online*, 57(7), 91-104.
- Kaczor, S. (2014). A citation analysis of doctoral dissertations in atmospheric science at the University at Albany. *Science & Technology Libraries*, 33(1), 89-98.
- Kahrıman, R., Dağtaş, A., Çapoğlu, E., ve Ateşal, Z. (2013). Yabancılar Türkçe öğretimi kaynakçası. *TÜRÜK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 80-132.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri* (11. Baskı). Ankara: Tek Işık Web Ofset.
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2019, Nisan). *Türkiye’de çocuk edebiyatı alan yazınına bibliyometrik bakış: Bilimsel haritalama çalışması*. Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı Kurultayı’nda sunulan bildiri, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2020). Yazma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir inceleme: Web of Science veri tabanında eğilimler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 67-86.
- Kayongo, J., & Helm, C. (2012). Relevance of library collections for graduate student research: A citation analysis study of doctoral dissertations at Notre Dame. *College & Research Libraries*, 73(1), 47-67.
- Kayongo, J., & Helm, C. (2012). Relevance of library collections for graduate student research: A citation analysis study of doctoral dissertations at Notre Dame. *College & Research Libraries*, 73(1), 47-67.
- Kostoff, R. (1998). The use and misuse of citation analysis in research evaluation. *Scientometrics*, 43(1), 27-43.
- Kumar, H. A., & Dora, M. (2011). Citation analysis of doctoral dissertations at IIMA: A review of the local use of journals. *Library Collections, Acquisitions, and Technical Services*, 35(1), 32-39.
- Kuruppu, P. U., ve Moore, D. C. (2008). Information use by PhD students in agriculture and biology: A dissertation citation analysis. *Libraries and the Academy*, 8(4), 387-405.
- Kushkowski, J. D., Parsons, K. A., & Wiese, W. H. (2003). Master's and doctoral thesis citations: Analysis and trends of a longitudinal study. *Libraries and the Academy*, 3(3), 459-479.
- Küçük, S., ve Kaya, E. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili hazırlanan tezlerde geçen anahtar kelimelere yönelik içerik analizi. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(5), 442-456.
- Landes, W. M., Lessig, L., & Solimine, M. E. (1998). Judicial influence: A citation analysis of federal courts of appeals judges. *The Journal of Legal Studies*, 27(2), 271-332.
- Larivière, V., Sugimoto, C. R., & Cronin, B. (2012). A bibliometric chronicling of library and information science's first hundred years. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 63(5), 997-1016.
- Lefavre, K. A., Guy, P., O'Brien, P. J., Blachut, P. A., Shadgan, B., & Broekhuysse, H. M. (2010). Leading 20 at 20: top cited articles and authors in the Journal of Orthopaedic Trauma, 1987-2007. *Journal of Orthopaedic Trauma*, 24(1), 53-58.
- Leydesdorff, L., ve Amsterdamska, O. (1990). Dimensions of citation analysis. *Science, Technology, & Human Values*, 15(3), 305-335.
- Liñán, F., & Fayolle, A. (2015). A systematic literature review on entrepreneurial intentions: citation, thematic analyses, and research agenda. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 11(4), 907-933.

- MacRoberts, M., ve MacRoberts, B. (1996). Problems of citation analysis. *Scientometrics*, 36(3), 435-444.
- Marr, B., & Schiuma, G. (2003). Business performance measurement-past, present and future. *Management decision*, 41(8), 680-687.
- McKercher, B. (2008). A citation analysis of tourism scholars. *Tourism Management*, 29(6), 1226-1232.
- Mishra, D. K., Gawde, M., & Solanki, M. S. (2014). Bibliometric study of Ph. D. Thesis in English. *Global Journal of Academic Librarianship*, 1(1), 19-36.
- Moed, H. F. (2009). New developments in the use of citation analysis in research evaluation. *Archivum immunologiae et therapiæ experimentalis*, 57(1), 13-18.
- Nerur, S. P., Rasheed, A. A., & Natarajan, V. (2008). The intellectual structure of the strategic management field: An author co-citation analysis. *Strategic Management Journal*, 29(3), 319-336.
- Nicolaisen, J. (2007). Citation analysis. *Annual review of information science and technology*, 41(1), 609-641.
- Noyons, E. C., Moed, H. F., & Luwel, M. (1999). Combining mapping and citation analysis for evaluative bibliometric purposes: A bibliometric study. *Journal of the American society for Information Science*, 50(2), 115-131.
- Okiy, R. B. (2003). A citation analysis of education dissertations at the Delta State University, Abraka, Nigeria. *Collection Building*, 22(4), 158-161.
- Osareh, F. (1996). Bibliometrics, citation analysis and co-citation analysis: A review of literature I. *Libri*, 46(3), 149-158.
- Özenç Uçak, N. ve Al, U. (2008). Sosyal bilimler tezlerinin atıf özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25(2), 223-240.
- Phelan, T. J. (1999). A compendium of issues for citation analysis. *Scientometrics*, 45(1), 117-136.
- Pilkington, A., & Meredith, J. (2009). The evolution of the intellectual structure of operations management 1980-2006: A citation/co-citation analysis. *Journal of operations management*, 27(3), 185-202.
- Sherriff, G. (2010). Information use in history research: A citation analysis of master's level theses. *Libraries and the Academy*, 10(2), 165-183.
- Smith, L. C. (1981). Citation analysis. *Library Trends*, 30, 83-106.
- Suber, P. (2012). *Open access*. Cambridge, MA: MIT Press. Erişim adresi: https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/10752204/9780262517638_Open_Access.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Sylvia, M., & Leshner, M. (1995). What journals do psychology graduate students need? A citation analysis of thesis references. *College & research libraries*, 56(4), 313-318.
- Şeref, İ., ve Cin Şeker, Z. (2017). Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecinde bilişüstü stratejileri kullanma ile ilgili görüşleri. *Journal of International Social Research*, 10(52), 819-827.
- Şerefoğlu Henkoğlu, H., Mizanalı, M. C., ve Barutcu, S. (2019). Türkiye'de yönetim bilişim sistemleri alanındaki tezlerin atıf analizi. *Bilgi Dünyası*, 20(2), 96-117.
- Ungan, S. (2006). Avrupa Birliği'nin dil öğretimine karşı tutumu ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 217-225.
- Vallmitjana, N., & Sabaté, L. G. (2008). Citation analysis of Ph. D. dissertation references as a tool for collection management in an academic chemistry library. *College & Research Libraries*, 69(1), 72-82.
- Walters, W. H., & Wilder, E. I. (2015). Worldwide contributors to the literature of library and information science: top authors, 2007-2012. *Scientometrics*, 103(1), 301-327.
- Waltman, L. (2016). A review of the literature on citation impact indicators. *Journal of informetrics*, 10(2), 365-391.

Ziman, J. M. (1968). *Public knowledge: An essay concerning the social dimension of science* (519). CUP Archive.

Zong, Q. J., Shen, H. Z., Yuan, Q. J., Hu, X. W., Hou, Z. P., & Deng, S. G. (2013). Doctoral dissertations of Library and Information Science in China: A co-word analysis. *Scientometrics*, 94(2), 781-799.

<https://apps.webofknowledge.com/>